

A kisgyermekkorú idegennyelv-tanulás hatása az anyanyelv elsajátítására

Kollár Kinga Kata

Pécsi Tudományegyetem Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar

Gyógypedagógia, Alapképzés

2024

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS.....	2
1. AZ ANYANYELV ELSAJÁTÍTÁSÁNAK ÖSSZETETT FOLYAMATA ÉS A KORAI IDEGENNYELV-TANULÁS HATÁSA	4
2. MODELLEK A KISGYERMEKKORI IDEGENNYELV-TANULÁS MENTÁLIS ÉS NYELVI HATÁSAIRÓL ...	6
3. AZ IDEGENNYELV-TANÍTÁS HATÁSA AZ ANYANYELVI KOMPETENCIÁK FEJLŐDÉSÉRE	19
MÓDSZEREK – KUTATÁS	29
ÖSSZEGZÉS.....	41
IRODALOMJEGYZÉK	43

Bevezetés

„Aki nem ismer idegen nyelveket, mit sem tud a magáéről.”

Johann Wolfgang von Goethe

Az idegennyelv-tanulás a korai életkorban egyre nagyobb figyelmet kap a pedagógiai és nyelvészeti kutatások területén. A globalizáció térnyerése, a digitális kultúra elterjedése, valamint a nyelvi kompetenciák iránti növekvő igény felveti annak szükségességét, hogy mélyebben vizsgáljuk a korai nyelvtanulás és az anyanyelv elsajátításának kölcsönhatásait. A digitális világban való folyamatos jelenlét révén a kisgyermek ma már jelentősen korábban találkozhat idegen nyelvekkel, és ezáltal az anyanyelvük fejlődése is új hatásoknak van kitéve. A dolgozat egyik alapvető kérdése, hogy a digitális kultúra által átalakított megismerési folyamatok milyen hatással vannak a gyermekek idegennyelv-tanulására. A globalizálódó világban egyre fontosabbá válik az idegennyelvi készségek korai fejlesztése, azonban ennek megvannak a maga kihívásai is. Az első hipotézis szerint a digitális eszközök és a globalizáció előmozdította megismerési folyamatok miatt az idegennyelv-tanulás jelentősége már kisgyermekkorban előtérbe kerül, és ez újfajta problémákat is felvet az anyanyelv elsajátításával kapcsolatban. Ezzel párhuzamosan a második hipotézis azt vizsgálja, hogy a megfelelő módszerek alkalmazása esetén a korai idegennyelv-tanulás jótékony hatással lehet az anyanyelv elsajátításának folyamatára is. Az anyanyelv elsajátításának folyamata összetett, és az idegen nyelvek tanulása nem feltétlenül akadályozza azt. Sőt, bizonyos esetekben a két nyelvi rendszer egymásra gyakorolt hatása elősegítheti a gyermekek általános nyelvi fejlődését. A kutatás célja, hogy feltárja e kölcsönhatás dinamikáját, és bebizonyítsa, hogy a megfelelő módszerek mentén alkalmazott idegennyelv-„oktatás” pozitívan hat a gyermekek kognitív, szociális, érzelmi fejlődésére és az anyanyelvük elsajátítására is. Két módszert alkalmaztam a kutatásom elkészítése során: szakirodalmi források alapján összehasonlító elemzést végeztem, hogy az eddig a témában született kutatásokról egy átfogóbb képet kapjak, valamint kérdőíves felmérést alkalmaztam empirikus kutatásként. A kérdőíves felmérésben idegen nyelvvvel foglalkozó pedagógusokat kérdeztem a nyelvoktatás és az anyanyelvi készségek fejlődésének

összefüggéseiről. Várható eredményként azt feltételezem, hogy a korai idegen nyelvi nevelés pozitív hatással van az anyanyelv elsajátítására, valamint a gyermekek kognitív, érzelmi és szociális fejlődésére is. Az idegen nyelvvel korábban találkozó gyermekek fejlettebb problémamegoldó készséggel rendelkeznek, hozzájárul kreativitásuk, kulturális sokszínűségük fejlődéséhez. Ahhoz azonban, hogy ez a pozitív hatás a gyakorlatban is megvalósuljon, elengedhetetlen, hogy jelentősen növeljük az idegen nyelveket oktató, jól képzett pedagógusok számát már az óvodai szinten is, valamint az iskolákban. Jelenleg a kötelező nyelvoktatás a legtöbb iskolában a 4. osztályban kezdődik, azonban ezt a kezdési időpontot az óvodákra vagy még korábbra kellene kiterjeszteni. Így a gyermekek már korai életkorban, természetes, játékos módon ismerkedhetnének az idegen nyelvekkel, és ez az ismerkedés az általános iskolában, az első osztályban is folytatódhatna. A gyermekek elsődleges tevékenysége ebben a korban a játék, amely alapvető szerepet játszik a tanulási folyamatban. A korai nyelvtanulás során ezért kiemelten fontos, hogy a nyelvi ismereteket játékba ágyazva, természetes és élményszerű módon sajátíthassák el. A gyermekek a cselekvés és a gyakorlat révén tanulnak a leghatékonyabban, ezért az idegen nyelvekkel való ismerkedés során olyan módszereket érdemes alkalmazni, amelyek a mozgásos, interaktív és kreatív tevékenységekre építenek. Így a nyelvtanulás a mindennapi játéktevékenység szerves részévé válhat, elősegítve ezzel észrevétlenül a gyermekek pozitív attitűdjének kialakulását a nyelvek iránt, valamint a kognitív és szociális készségeik fejlődését. A korai nyelvtanulás minden óvodában való általános bevezetése és a nyelvoktatás következetes folytatása hozzájárulna a gyermekek nyelvi és általános képességeinek hosszú távú fejlődéséhez. Valamint ez a lépés jelentősen javítaná Magyarország helyzetét az európai nyelvoktatás terén is, hiszen a korai nyelvi alapozás révén sokkal több ember válna képesé arra, hogy aktívan használjon idegen nyelveket. Az idegennyelv-tudás szélesebb körű elterjedése nemcsak az egyéni lehetőségeket növelné, hanem hozzájárulna a munkaerőpiaci versenyképességhez, a nemzetközi kapcsolatok építéséhez és az európai nyelvi sokszínűség előmozdításához is.

1. Az anyanyelv elsajátításának összetett folyamata és a korai idegennyelv-tanulás hatása

Elsőre az anyanyelv elsajátítása könnyű feladatnak tűnhet: a kisgyermek egyszerűen ismétli a körülötte hallott szavakat, mondatokat, dalokat, és ezek fokozatosan rögzülnek a memóriájában. Ha azonban mélyebben megvizsgáljuk a folyamatot, kiderül, hogy sokkal összetettebb annál, mint ami elsőre látszik. Az emberi nyelvekben a forma és a jelentés viszonya önkényes. Vagyis egy szó vagy mondat formájából, hangzásából nem következik közvetlenül annak jelentése. Ezért önmagában az, hogy a kisgyermek memorizálja a környezetében elhangzott mondatokat nem elég, ha nem tud hozzájuk megfelelő jelentést társítani. A természetes nyelvek mondatai nem sorolhatók fel kimerítően, és nem is lehet mindet megtanulni, mivel a nyelv szabályai és mintázatai gyakorlatilag végtelen számú új mondat megalkotását teszik lehetővé. Így a nyelvtudás inkább egy kreatív képesség, amely a nyelvi mintázatok és szabályok felismerésén és alkalmazásán alapul. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy az ismétlésnek és memorizálásnak ne lenne szerepe a nyelvelsajátításban, csupán azt mutatja, hogy egyéb, mélyebb folyamatok is jelentős szerepet játszanak a nyelvi kompetencia kialakulásában. A nyelvi környezet folyamatosan változik, és a gyermekek már fiatal korban találkoznak idegen nyelvekkel, főként a digitális eszközök révén. Ez a korai idegennyelv-tanulás szükségességét és problémáit előtérbe helyezi, amelyet pedagógiai szempontból is fontos megérteni és támogatni, hogy a gyermekek hatékonyan sajátíthassák el az anyanyelvet és az idegen nyelveket. Az anyanyelv a pszicholingvisztika szemlélete szerint egy kommunikációs eszköz, amelyet gyermekkorban sajátítunk el. Az anyanyelvi ismeretek elengedhetetlenek az írás, olvasás, fogalmazás, valamint gondolataink nyelvi kifejezésének elsajátításához. Kezdetben az anyanyelv verbális formában, beszédként nyilvánul meg, majd az írott nyelv tanulásával további formákat ölt. Az anyanyelv elsajátításának alapvető kérdése, hogy ez a képesség velünk született, vagy a fejlődés során alakul ki? Ma már tudjuk, hogy a csecsemők genetikailag kódoltan rendelkeznek az anyanyelv elsajátításának lehetőségével, azonban ennek kibontakozásához elengedhetetlen a beszélő környezet, amely nélkül a fejlődés nem indulhat el (Gósy, 2017).

A nyelvelsajátítás folyamatával kapcsolatban többféle tudományos megközelítés más és más módszertani elveket követve látott napvilágot. Több kérdésben ma sincs egyetértés a kutatók között. Az egyik újabb elmélet szerint az anyanyelv elsajátítása során a beszédészlelés és a

beszédprodukciónak sokkal szorosabb kapcsolatban állnak egymással, mint azt korábban feltételezték. Ez magyarázhatja azt is, hogy miért olyan nehéz a beszéd motoros kontrollján változtatni idegen nyelv tanulásakor. A feltételezés szerint a beszédészlelés és a beszéd motoros fejlődése egyfajta egyidejű regisztrációként működik: folyamatos összevetés és egyeztetés zajlik, ami lehetővé teszi a beszéd mindkét mechanizmusának megfelelő elsajátítását. Ez magyarázza azt is, hogy a kora gyermekkortól kétnyelvű egyéneknél – funkcionális MRI vizsgálatok alapján – mindkét nyelv hatására egymást átfedő agyi régiók aktiválódnak, míg a később tanult két nyelv esetében ezek különálló agyi területeket érintenek (Gósy, 2017).

2. Modellek a kisgyermekkorai idegennyelv-tanulás mentális és nyelvi hatásairól

Babarczy és munkatársai (2014) munkája a nyelvelsajátítás biológiai alapjaira, különösen a kritikus periódus elméletére összpontosít, amely szerint a nyelvtanulás bizonyos időszakokban a leghatékonyabb és legintenzívebb. A globális világ és a digitális kultúra hatására a gyerekek egyre korábban találkoznak idegen nyelvekkel, ami lehetőséget ad arra, hogy kihasználják ezt az érzékeny periódust. A digitális környezet – például interaktív játékok, alkalmazások és videók – folyamatos nyelvi ingereket biztosítanak, amelyek támogatják a korai nyelvelsajátítást. A digitális eszközök által elérhető globális nyelvi tartalmak gazdagabb és változatosabb nyelvi környezetet teremtenek, amely különösen fontos lehet a korai idegennyelv-tanulás szempontjából. A globalizáció miatt egyre nagyobb az igény arra, hogy a gyerekek több nyelvet beszéljenek, és a korai nyelvtanulás kulcsszerepet játszhat ebben. A digitális világ révén a gyerekek már fiatal korban találkoznak különböző nyelvi környezetekkel, ami hozzájárulhat kognitív rugalmasságuk fejlődéséhez. A többnyelvűség előnyei közé tartozik a figyelem megosztása, a probléma-megoldó képességek fejlődése és a kreativitás növekedése, amelyeket a digitális kultúra globális nyelvi tapasztalatai is elősegíthetnek. A nyelvelsajátításhoz szükséges nyelvi input megléte elengedhetetlen. Babarczy és munkatársai (2014) hangsúlyozzák, hogy a nyelvi input gazdagsága és folyamatosága szükséges a hatékony nyelvtanuláshoz. A digitális kultúra különleges lehetőségeket nyújt, mivel az internet és a digitális platformok révén a gyerekek már korán kapcsolatba léphetnek idegen nyelvekkel, akár szórakoztató, akár oktatási tartalmakon keresztül. A globális és digitális világ lehetőséget ad arra, hogy a gyerekek gazdagabb és változatosabb nyelvi környezetben fejlődjenek, ami elősegíti nyelvi készségeik gyorsabb és hatékonyabb fejlődését. Ez különösen fontos a korai idegennyelv-tanulás során, mivel az anyanyelvhez viszonyított nyelvi input változatossága jelentős hatással van az új nyelvek elsajátítására. A nyelvtanulás egyre inkább interaktív és multimédiás élménnyé válik a digitális technológiák hatására. A gyerekek már nem csupán passzív nyelvhasználók, hanem aktívan részt vesznek a nyelvi folyamatokban digitális játékok vagy idegen nyelvű videók révén. Ez az aktív részvétel jelentős hatással van a nyelvtanulási folyamatokra, mivel a digitális technológia által kínált interaktív lehetőségek ösztönzik a nyelvhasználatát és gyakorlását. A globalizáció következtében a világ nyelvi sokszínűsége egyre közvetlenebb hatással van a nyelvtanulási folyamatokra. A globális nyelvi közegben a gyerekek számára növekvő igény mutatkozik az idegen nyelvek elsajátítására, mivel a kommunikáció és

információmegosztás gyakran többnyelvű környezetben történik. A digitális technológia révén a nyelvi sokszínűség könnyebben hozzáférhetővé válik, és a gyerekek egyszerre több nyelvvvel is kapcsolatba léphetnek. Ez tovább erősíti azt a tendenciát, hogy a korai idegennyelv-tanulás egyre fontosabbá válik, mivel a globalizált világ követelményei megkövetelik a többnyelvűséget. A digitális és globalizált világ gazdag nyelvi inputot és interaktív tanulási környezetet biztosít, ami elősegíti a korai nyelvelsajátítást és a többnyelvűség kialakulását (Babarczy et al., 2014).

Szécsi Gábor (2001) hangsúlyozza, hogy a nyelvelsajátítás folyamatát különböző modellek próbálják magyarázni, melyek a kognitív, szociokulturális és interakciós elméleteket ölelik fel. A digitális kultúra és a globalizáció különösen jelentős hatással van a szociokulturális modellre, amely szerint a nyelvet a környezeti és társadalmi interakciók alakítják. A globális információáramlás és a digitális eszközök lehetővé teszik, hogy a gyermekek már korán érintkezzenek idegen nyelvekkel és különböző kulturális hatásokkal, ami átalakítja a nyelv tanulási folyamat dinamikáját. Szécsi (2001) szerint a modern nyelv tanulási folyamatokat befolyásoló tényezők között szerepelnek a kulturális és technológiai változások, amelyek megnyitják az utat a digitális kultúrába integrált nyelvelsajátítás előtt. A gyermekek tehát nem izoláltan tanulnak nyelveket, hanem egy globálisan összekapcsolt, digitálisan közvetített világban, ahol a digitális eszközök (például online nyelv tanuló alkalmazások, virtuális kommunikációs platformok) közvetlenül hozzájárulnak nyelvi tapasztalataikhoz. A nyelvelsajátítás nem csupán egyéni kognitív folyamat, hanem szoros kapcsolatban áll a társadalmi környezettel és a kulturális hatásokkal. A globalizáció és a digitális kultúra révén a gyermekek már fiatal korban találkoznak különböző nyelvekkel és kultúrákkal, ami új típusú nyelvi megismerést tesz lehetővé. Az „input” mennyisége és minősége, vagyis a nyelvi környezet gazdagsága és a digitális eszközökön keresztül elérhető nyelvi anyagok sokszínűsége alapvetően meghatározza a nyelvelsajátítás sikerességét. A digitális technológia lehetővé teszi a különböző nyelvi forrásokhoz való azonnali hozzáférést, ami felgyorsítja a nyelvi megismerési folyamatokat. Szécsi (2001) megjegyzi, hogy a nyelv tanulás ilyen formája már nem egy zárt, izolált folyamat, hanem a globalizált világ interakcióinak és kulturális hatásainak része.

A digitális világ hatására a korai nyelv tanulás egyre nagyobb jelentőséget kap, mivel a gyermekek már fiatal korban is olyan technológiai eszközöket használnak, amelyek révén idegen nyelvekkel találkoznak (például videojátékok, YouTube videók, online tananyagok). Ez a korai nyelvi kapcsolat felveti a kérdést, hogyan lehet pedagógiailag támogatni ezt a jelenséget

úgy, hogy a gyermekek számára megfelelő nyelvi környezetet biztosítsunk, és az anyanyelvi fejlődés ne szenvedjen hátrányt. Egyes pedagógiai modellek támogatják a többnyelvűség korai bevezetését, különösen a globális és digitális környezetben, míg mások aggódnak, hogy az idegen nyelv korai tanulása negatívan befolyásolhatja az anyanyelv fejlődését. A globalizáció azonban egyre nyilvánvalóbbá teszi, hogy a korai idegennyelv-tanulás szükséges, különösen a digitális környezetben, ahol a nyelvek, kultúrák közötti határok elmosódnak. Mint arra Szécsi Gábor (2001) is kitért, az identitás formálásában elengedhetetlen más kultúrák ismerete. Fontos, hogy a gyermekek képessé váljanak a körülöttük lévő kultúrák befogadására. A kultúrák ismeretének pedig feltétele a nyelvek megértése (Szécsi, 2001).

Az identitás formálásának, fennmaradásának elengedhetetlen része a hagyományápolás, melyben a pedagógusok szerepe kulcsfontosságú. Mint arra Hartl és munkatársai (2014) rávilágítanak:

Az identitás egyik fontos összetevője a nyelv, annak aktív használata és megőrzése, másik fontos eleme az etnikai identitás. A fokozott nyelvi asszimiláció miatt egyre jobban átveszi az identitás megőrzésében, a német nemzetiség fennmaradásának elősegítésében az etnikai identitáshoz kapcsolódó hagyományápolás a szerepet. Erre az óvodai nevelés keretei között az év során több lehetőség is nyílik, így ez a terület, amelyben az óvoda és annak pedagógusai kulcsfontosságú szerepet játszhatnak, ill. játszanak. (Hartl et al., 2014, p. 7).

Beregszászi Anikó (2010) hangsúlyozza, hogy a korai kétnyelvűség hatékony eszköz lehet a különböző kultúrák közötti kommunikációs minták megértésére. A digitális világban rendelkezésre álló globális kapcsolódási lehetőségek tovább növelik ezt a tendenciát, mivel a gyerekek egyre több platformon találkoznak különféle nyelvekkel, akár nyelvtanuló alkalmazásokon, akár online játékokon keresztül (Beregszászi, 2010).

Lipóczi Sarolta (2001) szerint a globalizáció jelentős hatást gyakorol a nyelvi környezet átalakulására, ami különösen fontos a kisiskolás korosztály számára. A globalizáció következtében a gyerekek egyre több kulturális és nyelvi hatással találkoznak, ami elősegíti a nyelvek közötti átjárhatóságot és a többnyelvűség kialakulását. A globalizált világban egy idegen nyelv ismerete már nem csupán előny, hanem egyre inkább szükségyszerű. A korai idegennyelv-tanulás előnyei közé tartozik, hogy a gyerekek fiatal korban megszokják az új nyelvi formák befogadását, ami hosszú távon megkönnyíti számukra a későbbi nyelvek

elsajátítását. Lipóczi (2001) munkája hangsúlyozza, hogy a korai nyelvtanulás pedagógiai megközelítése eltér a későbbi életkorokban alkalmazott módszerektől. A gyermekek ebben az időszakban különösen fogékonyak a nyelvi ingerekre, és a játékos, élményalapú nyelvtanítás módszerei különösen hatékonyak lehetnek. A digitális eszközök ezt a játékos, interaktív tanulási formát támogatják, lehetőséget biztosítva arra, hogy a gyerekek szórakozva és természetesen tanuljanak nyelveket. Lipóczi (2001) hangsúlyozza, hogy a digitális technológiák integrálása a nyelvoktatásba kulcsfontosságú lépés a modern pedagógiai gyakorlatban, mivel a gyerekek már korán kompetens technológiai felhasználókká válnak.

A pedagógusoknak figyelembe kell venniük a korai idegennyelv-tanulás speciális kihívásait. A digitális kultúra és a globalizáció hatására a nyelvi sokszínűség és az információáramlás fokozottan jelen van a gyermekek életében, ami elősegíti a nyelvtanulást, de új kihívások elé állítja a tanárokat. Fontos, hogy az idegennyelv-oktatás ne hátráltassa az anyanyelvi fejlődést, és a digitális eszközöket megfelelően integrálják a tanulási folyamatba. Lipóczi (2001) hangsúlyozza, hogy a globalizált világban a nyelvek közötti határok egyre elmosódottabbak, ami fokozza a korai idegennyelv-tanulás szükségességét. Az iskoláknak és pedagógusoknak egyre nagyobb figyelmet kell fordítaniuk a többnyelvűség előnyeire és az ehhez kapcsolódó kihívásokra.

A kétnyelvűség jelentős kognitív, társadalmi és kulturális előnyökkel jár. A digitális kultúra terjedésével és a globalizáció hatására egyre több gyermek találkozik több nyelvvvel már fiatal korban, akár családi, akár iskolai vagy intézményi szinten. A digitális technológiák által nyújtott nyelvi input folyamatosan bővül, lehetővé téve a gyerekek számára, hogy a mindennapok során is kapcsolatba lépjenek idegen nyelvekkel (Lipóczi, 2001).

Az 1-3. évfolyamon kezdődő kisgyermekkorai idegennyelv-oktatás legfőbb célja, hogy felkeltse a gyermekek érdeklődését a nyelvtanulás és más kultúrák megismerése iránt. Emellett lehetőséget nyújt arra, hogy a gyerekek megtapasztalják a többnyelvűség örömét, és a játékos tanulás révén elért kezdeti sikerek segítségével megalapozza a későbbi nyelvtanulási kedvet. A korai nyelvi ismerkedés során a hangsúly elsősorban a szóbeli készségek fejlesztésén van, ami elősegíti a jövőbeli nyelvtanulási stratégiák kialakítását. A kötetlen, életkornak megfelelő, jól ismert témák feldolgozásával, játékos módszerek alkalmazásával a gyermekek tapasztalatot szereznek arról, hogyan fejezhetik ki gondolataikat több nyelven, és hogyan érthetik meg az idegen nyelven beszélőket. Mint arra Sárvári Tünde (2016) felhívja a figyelmet: „Ugyancsak fontos célkitűzés, hogy a korai nyelvoktatás felkeltse a tanulók érdeklődését a nyelvek tanulása valamint a más nyelveket beszélő emberek és kultúrájuk megismerése iránt. A tanulási folyamat

során a tanuló egész személyisége formálódik, így alapvető fontosságú, hogy a kisgyermekkor idegennyelv-tanítást áthassa a holisztikus pedagógiai szemlélet.” (p. 141).

Mint arra is kitér, az idegennyelv-tanítás fontos eleme a játékba ágyazott tanulás. A holisztikus pedagógia szerint a nyelvtanulás akkor a leghatékonyabb, ha az a gyermek természetes érdeklődésére, kíváncsiságára épít, és élményszerű, játékos tevékenységekbe ágyazva zajlik. Emellett figyelembe veszi a gyermekek egyéni tanulási tempóját és fejlődési szakaszait is. A tanítás során tehát nemcsak nyelvi készségeik, hanem kreatív, érzelmi és társas képességeik is fejlődnek (Sárvári, 2016).

Beregszászi Anikó (2010) kiemeli, hogy a globalizáció és a digitális kultúra hatására az intézményes nyelvoktatásnak alkalmazkodnia kell a megváltozott nyelvtanulási körülményekhez. A kétnyelvűség akkor fejlődik a leghatékonyabban, ha a második nyelv tanulása már a korai években elkezdődik. A digitális eszközök ebben fontos szerepet játszanak, hiszen biztosítják a nyelvi input sokszínűségét és hozzáférhetőségét. A gyermekek a digitális környezet révén természetes módon találkoznak idegen nyelvekkel, amelyek gazdagítják nyelvi környezetüket, és segítik a nyelvi készségek fejlődését. A korai idegennyelv-tanulás szerepe fokozódik, hiszen a gyermekek már az iskolai oktatás előtt is kapcsolatba léphetnek különböző nyelvekkel. A családi nyelvi környezet meghatározó szerepet játszik a kétnyelvűség kialakulásában. A digitális eszközök révén a szülők könnyebben biztosíthatják a gyermekek számára az idegen nyelvi inputot, például nyelvi mesék vagy nyelvtanulási platformok formájában. A digitális eszközök és a globális platformok lehetőséget adnak arra, hogy a gyerekek rugalmasan kapcsolódjanak több nyelvhez a mindennapi életben. A nyelvi kompetenciák fejlődése egyre inkább összekapcsolódik a digitális eszközök használatával. A gyermekek a nyelvi játékok, interaktív videók és nyelvtanulási alkalmazások révén gyorsabban sajátítják el a nyelvi készségeket (Beregszászi, 2010).

Sominé Hrebik Olga (2011) javasolja egy közös értelmezési keret kialakítását az anyanyelv-elsajátítás és az idegennyelv-tanulás összekapcsolására, amely figyelembe veszi a digitális eszközök hatásait is. A digitális kultúra lehetőséget ad arra, hogy a nyelvtanulás mindkét formája – az anyanyelv és az idegennyelv elsajátítása – egymást támogassa. A gyerekek egyszerre fejleszthetik anyanyelvi készségeiket, miközben idegen nyelvekkel is kapcsolatba lépnek a digitális térben.

Ez a közös értelmezési keret rámutat arra is, hogy a korai nyelvtanulás nem csupán az iskolai nyelvoktatás része, hanem a mindennapi digitális világban is egyre fontosabbá válik. A globális

nyelvi közösségekhez való hozzáférés és a digitális eszközök használata hozzájárul a nyelvi készségek gyorsabb és hatékonyabb fejlődéséhez, így a korai idegennyelv-tanulás egyre központibb kérdéssé válik a pedagógiában és a nyelvoktatásban. A nyelvi megismerési folyamatok szoros kapcsolatban állnak a digitális kultúra terjedésével. Az anyanyelv és az idegen nyelvek elsajátítása során a gyermekek jelentős nyelvi inputot kapnak a digitális eszközök által közvetített környezetből, ami elősegíti a nyelvek közötti interakciót. A digitális eszközök sokszínűsége lehetővé teszi, hogy a gyerekek különféle nyelvi helyzetekkel találkozzanak, ami növeli nyelvi tudatosságukat és gyorsítja az idegennyelv-elsajátítást. Ezek a globalizáló folyamatok hozzájárulnak ahhoz, hogy a korai idegennyelv-tanulás egyre fontosabbá váljon. A globális nyelvi közösségekhez való kapcsolódás révén a gyerekek nemcsak az anyanyelvi környezetben mozognak, hanem más nyelvekkel is folyamatos kapcsolatban állnak, ami szintén bizonyítja, hogy szükséges a korai nyelvtanulás intézményes és családi kereteinek újragondolása. A globalizáció következtében egyre több gyermek találkozik nemcsak az anyanyelvével, hanem más nyelvekkel is. A digitális eszközök hozzáférhetősége lehetővé teszi, hogy a gyerekek több nyelven fejlesszék kommunikációs készségeiket, ami hosszú távon pozitívan befolyásolhatja mind az anyanyelvi, mind az idegennyelvi kompetenciák fejlődését (Sominé Hrebik, 2011).

Sárvári Tünde (2017) hangsúlyozza, hogy a globalizáció és a digitális technológiák elterjedése miatt egyre nagyobb jelentőséget kap a korai nyelvtanulás. A globális környezet megköveteli, hogy a gyermekek minél korábban nyelvi kompetenciákat szerezhessenek. A digitális eszközök, például interaktív játékok, alkalmazások és online tananyagok már a legfiatalabb tanulók számára is elérhetők, így lehetőséget adnak arra, hogy a gyerekek már az iskolai oktatás előtt megismerkedjenek egy idegen nyelv alapjaival. Az online platformok lehetőséget nyújtanak a folyamatos és pontos nyelvi értékelésre, ami különösen fontos a korai nyelvtanulás során, amikor a gyermekek még nem rendelkeznek kiforrott nyelvi képességekkel. A digitális kultúra révén az értékelési folyamatok globálisabbá és átfogóbbá válnak, lehetővé téve a nyelvi fejlődés folyamatos nyomon követését és a gyerekek számára személyre szabott visszajelzések biztosítását. Ez a megközelítés arra utal, hogy a digitális kultúra közvetlenül befolyásolja a korai nyelvtanulás módját és értékelését.

A korai nyelvoktatás problémáját nem lehet elszigetelten kezelni, mivel a digitális eszközök már a formális oktatásban is egyre nagyobb szerepet kapnak. Az iskolák és óvodák integrálják a digitális technológiákat a nyelvi készségek fejlesztésébe, ami nemcsak a nyelvtanulás hatékonyságát növeli, hanem a tanulási élményt is gazdagítja. A digitális technológiák, mint

például az interaktív táblák és tabletek, nemcsak játékos és interaktív tanulási élményt biztosítanak, hanem jelentős mértékben hozzájárulnak a vizuális ingerek feldolgozásához is, ami különösen fontos a gyerekek nyelvi fejlődésének korai szakaszában. Az ilyen eszközök vizuálisan gazdag környezetet teremtenek, amely segíti a gyerekeket a szavak és fogalmak könnyebb megértésében és rögzítésében, miközben fejleszti a kreativitásukat és a kognitív képességeiket is. A globalizáció által megkövetelt nyelvi kompetenciák miatt a korai nyelvtanulás egyre fontosabbá válik. A digitális technológiák lehetővé teszik a gyerekek számára, hogy globális nyelvi közösségek részeivé váljanak, még alapszintű nyelvtudással is. A nyelvi értékelés digitális eszközökkel történő megvalósítása pedig lehetővé teszi, hogy a nyelvtanulás és annak eredményei globális standardokhoz igazodjanak, ami tovább erősíti a globalizáció és a korai idegennyelv-tanulás közötti kapcsolatot. A digitális eszközök nemcsak a nyelvtanulás, hanem az értékelés terén is kulcsszerepet játszanak, lehetőséget adva a gyermekek számára, hogy már korai életkorban kapcsolatba lépjenek a globalizált nyelvi környezettel. A digitális technológiák és a globalizáció együttes hatása révén a korai idegennyelv-tanulás egyre nagyobb figyelmet kap mind a családok, mind az intézmények részéről. A játékos tanulási módszerek, különösen a digitális eszközökkel kombinálva, kiemelkedően hatékonynak bizonyulnak a korai nyelvtanulásban. Az interaktív játékok és feladatok lehetőséget biztosítanak arra, hogy a gyerekek motiváltak és elkötelezettek maradjanak a tanulás során, ami kulcsfontosságú a nyelvi kompetenciák fejlődésében.

A digitális játékok és alkalmazások azonnali visszajelzést nyújtanak a gyerekeknek, ami gyorsítja a nyelvi fejlődést. A globalizáció hatására a digitális térben elérhető nyelvtanulási lehetőségek világszerte bővülnek, így a nyelvtanulás nemcsak egy adott nemzetközi helyzet követelménye, hanem a globális kultúrába való bekapcsolódás fontos eleme. A globalizáció által teremtett többnyelvű környezet és a digitális kultúra lehetőséget ad arra, hogy a gyerekek már korai életkorban érintkezzenek idegen nyelvekkel, és természetes módon sajátítsák el azokat (Sárvári, 2017).

A gazdag és változatos nyelvi input, a globális kommunikáció lehetőségei, valamint a többnyelvűség előnyei mind hozzájárulnak ahhoz, hogy a gyermekek már nagyon fiatal korban kapcsolatba kerüljenek idegen nyelvekkel, ami nagyban elősegíti nyelvi kompetenciáik fejlődését. Az anyanyelv-elsajátítás kutatása egyre nagyobb hangsúlyt fektet a nyelvi környezet minőségére és változatosságára. A digitális eszközök által nyújtott tartalmak révén a gyerekek hozzáférhetnek anyanyelvi beszélők által készített anyagokhoz, idegen nyelvű műsorokhoz és interaktív alkalmazásokhoz, amelyek elősegítik a nyelvi készségek fejlődését. Gósy (2017)

szerint a digitális világban egyre fontosabbá válik a globális kommunikáció, amely lehetővé teszi a gyerekek számára, hogy részt vegyenek a globális nyelvi közösségekben. Az online platformok révén már korán kapcsolatba kerülhetnek idegen nyelvekkel, ami tovább erősíti a korai nyelvtanulás jelentőségét (Gósy, 2017).

A globalizáció következtében egyre több szülő és pedagógus tartja fontosnak, hogy a gyerekek már óvodáskorban kapcsolatba kerüljenek idegen nyelvekkel. A digitális világ folyamatosan biztosít idegen nyelvű tartalmakat, amelyek korai nyelvi élményeket nyújtanak, és alapot teremthetnek a későbbi nyelvtanuláshoz. A multikulturális környezet további ösztönző tényezővé válik, hiszen a gyerekek a mindennapi élet során többnyelvű közeggel találkoznak. Ez a folyamat megerősíti, hogy a digitális kultúra és a globalizáció nemcsak az iskolai, hanem már az óvodai nyelvoktatásban is kiemeli a korai idegennyelv-tanulás fontosságát. A digitális eszközök lehetőséget adnak arra, hogy a gyerekek játékosan, természetes módon kezdjék el az idegen nyelvek tanulását, miközben az anyanyelvi készségeik is fejlődnek.

A mai családok értékrendje jelentős átalakuláson ment keresztül: ebben a megváltozott értékrendszerben kiemelt szerepet kap a gyermekek korai oktatása. Jól megfigyelhető, hogy sok szülő igyekszik minél korábban elkezdni gyermekeik zenei, mozgásos, nyelvi és egyéb készségeinek fejlesztését. Többen úgy vélik, hogy gyermekeik taníttatása révén javíthatnak saját családjuk társadalmi helyzetén, és ebben látják a társadalmi előrelépés lehetőségét. A társadalmi csoportok közötti versenyhelyzetben egyre több szülő próbálja meg gyermekein keresztül, a kulturális tőkéért folytatott küzdelemben, javítani társadalmi pozícióját. A gyermekek, mint egyéni társadalmi szereplők, valamint az intézmények fontos szerepet játszanak ebben a társadalmi átörökítésben. Ennek eredményeképpen a szülők erősen elkötelezettek a gyermekkor társadalmi alakításában és annak ellenőrzésében (Pásztor, 2017). Mint ahogy arra Pásztor Enikő (2017) is felhívja a figyelmet: „A 21. század elejére ugrásszerűen megnőtt a gyermekek korai idegen nyelvi fejlesztése iránti igény is. A szülők abban érdekeltek, hogy a gyermekeikből idegen nyelveket tudó felnőttek váljanak, ezért arra törekednek, hogy azok idegennyelv-tanulása minél hamarabb, lehetőleg óvodás korban, vagy még korábban megkezdődhessen.” (p. 50). Az új évezredben egyre erősödő társadalmi és szülői nyomás hatására számos óvodában bevezették az idegen nyelvi foglalkozásokat. Ezeket sok esetben szakképzett nyelvtanárok tartották, de gyakran előfordult, hogy nyelvi felkészültséggel nem rendelkező óvodapedagógusok vállalták ezt a feladatot. Azonban ezek a megoldások gyakran nem hozták meg a kívánt eredményt, sőt, olykor a gyerekek motivációját is csökkentették, elvéve kedvüket a nyelvtanulástól. Nyilvánvalóvá vált, hogy egy nyelvet magas szinten ismerő

nyelvtanár önmagában nem feltétlenül alkalmas arra, hogy sikeresen tanítson kisgyermeket; a pusztán nyelvtudásból nem lehet egyszerűen "kevesebbet" átadni nekik. A tapasztalatok szerint a kisgyermek idegen nyelvi fejlesztése speciális tudást és módszertant igényel, amit csak erre képzett szakemberek tudnak megfelelően biztosítani (Pásztor, 2017).

„Az óvodapedagógus akkor is, ha nem is tudja átadni a nemzetiségi nyelvet, fontos küldetést tölt be híd szerepével a nemzetiség és a többségi társadalom, valamint az anyaország között. Hiszen a sztenderd nyelvváltozat átadásával olyan nyelvtudást közvetít, amelyet mindenhol megértenek, és amellyel motivációt biztosít a gyermekeknek a német nyelv, illetve további nyelvek későbbi sikeres elsajátításához.” (Hartl et al., 2014, p. 7).

Ezáltal a pedagógus segíti a gyermekeket abban, hogy nyitottak legyenek a többnyelvűségekre és a különböző kultúrákra (Hartl et al., 2014).

Mindazonáltal a korai nyelvi fejlesztéssel kapcsolatban még mindig sok a félreértés és a téves elképzelés. A kezdeti kudarcok nyomán gyakran felerősödnek azok hangjai, akik ellenzik a korai nyelvtanulást. Több pszichológus és neveléstudományi szakember úgy véli, hogy a korai idegennyelv-tanulás túlzottan siettetett, és elvonja a gyerekek figyelmét a szabad játéktól és mozgástól. Ezeket a foglalkozásokat gyakran szükségtelennek és túlterhelőnek tartják, sőt, egyesek szerint kifejezetten károsak lehetnek, mivel a gyermekkori szabad időt és élményeket szűkítik. Az ellenzők hangjának csillapodásához nagymértékben hozzájárul az is, hogy egyre több tudományos kutatás kerül napvilágra, amely a korai idegennyelv-tanulás előnyeire fókuszál, és alátámasztja annak jogosultságát. A mai gyermekek egy olyan világban nőnek fel, ahol az idegen nyelvek ismerete, valamint a két- vagy többnyelvűség egyre nagyobb szerepet kap. A sokszínű Európában már jelentős hátrányt jelent, ha valaki csupán egy nyelvet beszél. A globalizáció, valamint az Európai Unió tagsággal járó szabad munkavállalás korában a többnyelvűség fontossága nyilvánvalóvá vált a társadalmak számára, hiszen az idegen nyelvek ismerete számos új lehetőséget és utat nyit meg számunkra.

Gyakran merül fel szakmai vita arról, hogy mikor a legideálisabb elkezdni az idegennyelv-tanulást. A kutatók többsége ma már egyetért abban, hogy az életkor kulcsfontosságú tényező az idegennyelv elsajátításában. Ugyanakkor arra a kérdésre, hogy mikor érdemes megkezdni a második nyelv tanulását, sokféle eltérő vélemény létezik (Pásztor, 2017).

Mint ahogy Pásztor Enikő (2017) munkájában olvashatjuk:

Lennebergtól (1967) származik a kritikus periódus fogalma, aki amellet érvel, hogy a pubertás kor a vízválasztó, előtte érdemes elkezdni az idegen nyelvek megtanulását. Úgy véli, a pubertás után már nem lehetséges az anyanyelvit megközelítő kiejtés produkálása. Krashen a serdülőkorra teszi ezt a változást, melyet Lenneberggel ellentétben nem biológiai, hanem intellektuális és szociális okokkal hoz összefüggésbe. Elméletében megfogalmazza, hogy ötéves kor körül a lateralizációs folyamatok lezárulnak. A gyermeki tanulást felszabadultság jellemzi, nincsenek gátlások. A serdülő ezzel szemben folyton attól fél, hogy az idegen nyelven való megnyilvánulása közben nevetségessé válik, itt már erősödik az önkontroll funkció, ami visszavetheti az elsajátítás folyamatát. A gyerekek gátlásmentessége tehát mindenképpen egy fontos ok lehet, amely miatt érdemes a gyermekeket a lehető legkorábban idegen nyelvekkel megismertetni. (Lenneberg, 1967; Krashen „n.d.” hivatkozva Pásztor, 2017, p. 51).

Egyes szakértők szerint a nyelvtanulás szempontjából létezik egy korai, kritikus időszak, amely az első néhány életévre korlátozódik, amikor az emberi agy különösen fogékony a nyelvi ingerekre. Ez az elmélet ugyanakkor sok vitát szült. Más megközelítés szerint viszont az idegen nyelv elsajátítását érdemes az iskolaérettség idején elkezdni, amikor a gyerekek anyanyelvi struktúrái már kellően rögzültek, ám hangképző szerveik még elég rugalmasak ahhoz, hogy könnyen megtanuljanak idegen hangokat. Ezen időszak ráadásul különösen kedvez a memorizálásnak, így akár egyszerre több nyelvvel is ismerkedhetnek a gyerekek. A korai idegennyelv-tanulással foglalkozó kutatók többsége egyetért abban, hogy az életkor előrehaladtával megváltozik az idegen nyelvhez való viszonyunk. Közös álláspontjuk, hogy a pubertás jelenti a fordulópontot, ekkor a gyerekek tanulási stratégiája átalakul. Korábban a nyelvtanulás nem tudatos, az anyanyelv elsajátításához hasonló folyamatként zajlik, fontos megkülönböztetni az idegennyelv-tanulást és az idegennyelv-elsajátítást. Óvodás vagy fiatalabb korú gyermekek esetében az idegennyelv-elsajátítást értjük a nyelvtanulás folyamataként. Gyermekkorban a nyelvtanulás nem tudatos tanulás körülményei közt megy végbe, így nem is tudják, hogy játékos tevékenységeik során mennyi új ismeretet sajátítanak el. A tanulás tudatos szellemi munkát igényel, amely során az egyén megszerzi és megőrzi az új

tudást, és ehhez olyan képességek szükségesek, mint a kitartás, türelem, figyelem és akaraterő., ez a folyamat nem minden esetben társul pozitív élményekkel. Ezzel szemben az elsajátítás tudattalan tanulásként zajlik, melynek eredményeként az egyén készségszintű ismeretekre tesz szert, aminek menete, üteme és eredménye számos tényezőtől függ.

Az óvodás korú gyermekek idegennyelv-tanulása során az óvodapedagógusok előre megtervezett, játékos és tevékenységközpontú módszereket alkalmaznak annak érdekében, hogy az ismeretek könnyebben rögzüljenek. Ezt ismétlések és visszatérő, rituális elemek beépítésével érik el. Ebben a korban a nyelvtanulás leginkább cselekvésen, megértésen, szemléleten és vidám, játékos élményeken keresztül valósul meg, ahol a gyermekek elsősorban a tapasztalásaik útján sajátítják el az új ismereteket (Pásztor, 2017).

A gyermekek korai idegen nyelv elsajátítása kapcsán a pszichológiai, nyelvészeti és nyelvpedagógiai szakvélemények alapján az alábbi különbségek figyelhetők meg más életkorokhoz képest: A korai szakaszban szorosabb kapcsolat van az anyanyelv és az idegen nyelv között, mint később. Fiatal korban az idegen nyelv elsajátítása az anyanyelv analógiájára történik. A nyelv tanulásának módja gyermekkorban eltér a felnőttekétől: az idegen nyelv tanulásának módszerei mások, mint az idősebb generációknál. A fiatalabb nyelvtanulók különösen rugalmasak az idegen nyelv fonológiai rendszeréhez való alkalmazkodásban, és sokkal érzékenyebbek a hangok és a nyelv ritmusára. Ezen kívül a gyermekek játékos módon sajátítják el az új szavak kiejtését, és a hangok képzése sem okoz számukra nehézséget. A gyermek gondolkodása ebben a korban inkább a cselekvésekhez kötődik, mint a fogalmakhoz, ezért a tanulás akkor leghatékonyabb, ha az valamilyen tevékenységhez kapcsolódik. A gyermekek tanulása szorosan összefonódik a cselekvéssel: ők a tevékenység révén tanulják meg az új ismereteket. A korai idegennyelv-fejlesztés egyik alapvető jellemzője, hogy a tanulás a tevékenység közben valósul meg. A játék, mint a gyermekek elsődleges tevékenysége, elengedhetetlen a nyelvi foglalkozások során, és azokat mindig a gyermek életkori sajátosságainak megfelelő, értelmes tevékenységekkel kell összekapcsolni. A kisgyermekek nyelvi tanulása kevésbé épít a verbalitásra és a szavak megértésére, mint az idősebbeké, számára a mozgás, a cselekvés, az érzékszervi tapasztalás, és a helyzetek értelmezése mind hozzájárul az értelemalkotás folyamatához (Pásztor, 2017).

A több nyelv ismerete számos előnnyel jár. A második nyelv elsajátítása különösen a fonetikai készségek fejlődésében mutatkozik meg, mivel a fiatalabb gyermekek könnyebben alkalmazkodnak az új nyelv hangrendszeréhez. Ők nem próbálják meg az új nyelv hangjait az anyanyelvük szerinti kiejtéssel helyettesíteni, hanem képesek gyorsan elsajátítani az új

intonációs mintákat is. A több nyelvet beszélő gyermekek jobb problémamegoldó képességgel rendelkeznek, könnyebben alkotnak absztrakt fogalmakat, és nyitottabbak új nyelvek tanulására. Ezen kívül fejlettebb nyelvi és kognitív kreativitással bírnak, és szociálisan érzékenyebbek is. A hosszabb ideig folytatott idegennyelv-tanulás nagyobb eséllyel vezet sikerhez, mivel a gyermekek minél többet foglalkoznak egy idegen nyelvvvel, annál inkább elsajátítják azt. Továbbá, a korai nyelvtanulás során a gyermekek betekintést nyerhetnek a célnyelv kultúrájába is, amely későbbi kezdés esetén nem lenne elérhető számukra. Egy másik elmélet szerint minden embernek van legalább egy olyan nyelve, amellyel identifikálódik, amit "nyelvi ego"-ként is emlegetnek. Azok a gyermekek, akik egyetlen nyelvű környezetben nőttek fel, felnőttként gyakran fenyegetve érzik magukat, ha egy másik nyelvet kell elsajátítaniuk. Ha az egyén önképe nem kellően stabil, a „nyelvi ego” mechanizmusként reagál, elhárítva az idegen nyelvek tanulását. Éppen ezért fontos, hogy már korai életkorban elkezdődjön egy második nyelv tanulása, mivel ez lehetőséget biztosít egy második „nyelvi ego” kialakulására.

A kétnyelvűség fogalmát hosszú ideig olyan emberekre használták, akik két nyelvet tökéletesen beszélnek. Azonban a 20. század végére a kétnyelvűség definíciója kibővült, és most már azt jelenti, hogy valaki két vagy több nyelvet használ rendszeresen. E szerint kétnyelvűnek tekinthetjük azt, aki a mindennapi életében mindkét nyelvet (vagy több nyelvet) szükségesnek érzi, és ezek valóban használatban vannak. Ma már széles körben elfogadott, hogy a kétnyelvűség számos előnnyel jár, és ezek jóval túlmutatnak a nyelvek ismeretén és használatán. A kognitív és szociális előnyök mellett észlelhetők javulások a fogalomalkotásban, problémamegoldó készségekben, a nyelvi kreativitásban, és a szociális érzékenységekben. Ezen kívül a kétnyelvű emberek általában fogékonyabbak az újabb nyelvek elsajátítására is (Pásztor, 2017).

Sárvári Tünde (2022) rámutat, hogy a „szelíd nyelvi nevelés” koncepciója olyan megközelítést jelent, amely a gyermekek természetes nyelvi fejlődésére és a játékos, felfedező alapú tanulásra épít. A digitális kultúra ebben a folyamatban jelentős szerepet játszik, hiszen a digitális eszközök és online tartalmak lehetőséget biztosítanak arra, hogy a gyermekek változatos nyelvi ingereket kapjanak, és különböző módokon találkozzanak idegen nyelvekkel. A globalizáció és a digitális világ révén a nyelvtanulás élményszerűvé válik, és az interaktív tanulási környezetek lehetővé teszik, hogy a gyerekek korán és folyamatosan kapcsolatba kerüljenek az idegen nyelvekkel. Ez a „szelíd” megközelítés, amely figyelembe veszi a gyermekek egyéni fejlődési ritmusát, összhangban van a digitális kultúra által kínált lehetőségekkel. Az interaktív nyelvi

játékok és alkalmazások a gyerekek érdeklődését és kíváncsiságát ösztönzik, így támogatva a nyelvi készségek természetes és motiváló módon történő fejlesztését (Sárvári, 2022).

Sárvári (2022) elemzése szerint a globális megismerési folyamatok szoros kapcsolatban állnak a digitális világ nyelvi lehetőségeivel, különösen a korai nyelvtanulás kontextusában. A digitális kultúra lehetővé teszi, hogy a gyermekek már óvodáskorban olyan nyelvi inputot kapjanak, amely korábban csak az anyanyelvi közegben volt elérhető. Ez a globalizált nyelvi környezet nemcsak az iskolai keretek között, hanem a mindennapi élet során, online és digitális tartalmakon keresztül is lehetővé teszi a gyermekek számára, hogy találkozzanak idegen nyelvekkel. Ez a jelenség arra utal, hogy a digitális kultúra egyre inkább előtérbe helyezi a korai idegennyelv-tanulást, hiszen a nyelvi fejlődés nemcsak formális keretek között történik, hanem a gyermekek mindennapi életének szerves részévé válik. A globalizáció következtében egyre szükségesebb, hogy a gyermekek több nyelvet beszéljenek, és a digitális világ lehetővé teszi, hogy ez a folyamat már fiatal korban elkezdődjön. A digitális eszközök használata a korai nyelvoktatásban egyre elterjedtebbé válik, mivel lehetővé teszik a gyerekek számára, hogy saját tempójukban tanuljanak. A nyelvi alkalmazások, interaktív játékok és online platformok jól illeszkednek a „szelíd nyelvi nevelés” keretei közé, hiszen figyelembe veszik a gyermekek egyéni fejlődési igényeit, és játékos formában támogatják a nyelvi kompetenciák fejlődését (Sárvári, 2022).

3. Az idegennyelv-tanítás hatása az anyanyelvi kompetenciák fejlődésére

Az idegen nyelv tanulása javítja a gyermekek metanyelvi tudatosságát, ami közvetlenül pozitívan hat az anyanyelv elsajátítására is. A metanyelvi készségek révén a tanulók tudatosabban elemzik és értelmezik a nyelvi struktúrákat mind az idegen, mind az anyanyelvben. Pszicholingvisztikai kutatások alapján azok a gyermekek, akik két nyelvet tanulnak, jobban észlelik a nyelvek közötti hasonlóságokat és eltéréseket, ami elősegíti az anyanyelvi struktúrák mélyebb megértését. Babarczy és munkatársai (2014) kiemelik, hogy a tudatos nyelvi figyelem és elemzés fokozza az anyanyelvi jártasságot is, mivel a nyelvi struktúrák rendszeres elemzése, akár egy második nyelven, tudatosabbá teszi a gyermekeket az anyanyelvi szabályok és szerkezetek használatában. Az idegen nyelv tanulása fejleszti a gyermekek általános kognitív képességeit, például a memóriát, a figyelmet és a problémamegoldó készségeket. Ezek a kognitív képességek nemcsak az idegen nyelvben, hanem az anyanyelvi fejlődésben is szerepet játszanak. A többnyelvű gyermekek rugalmasabb nyelvhasználatra tesznek szert, ami elősegíti nyelvi kompetenciáik széleskörű fejlődését. Az idegen nyelv és az anyanyelv közötti váltás növeli a kognitív kontrollt, ami javítja a gyermekek képességét az anyanyelvi kommunikáció pontosabb és árnyaltabb használatában.

Az utóbbi időszakban egyre több kutatás mutat arra, hogy a két nyelv elsajátítása nem lassítja a nyelvtanulási folyamatot, sőt, nem is jelent hátrányt. Bár néhányan még mindig fenntartásokkal kezelik ezt, az új nyelv tanulása nem okoz kognitív terhelést a gyermek számára. Éppen ellenkezőleg, a kétnyelvűség fokozhatja a kognitív flexibilitást, és javíthatja a metanyelvi tudatosságot. Az a vélemény, hogy a több nyelv elsajátítása új grammatikai struktúrák megismerését jelenti, összetettebb gondolkodást igényel, és így segítheti az értelmi fejlődést. A kétnyelvűség számos előnyét dokumentálták, mint például a nyelvi érzékenység fokozódása, a nyelvi jelek viszonylagos jellegének jobb felismerése, valamint az analógiás gondolkodás magasabb szintje. A kétnyelvű gyermekek számára a metakomponens nyelvek, mint a nyelv szintaktikai és fonológiai struktúrái, sokkal könnyebben átláthatóak. Továbbá, kutatások kimutatták, hogy kétnyelvű gyermekek kreatív gondolkodásban is jobb teljesítményt nyújtanak, mint az egynyelvűek. Az iskolai és óvodai nyelvi fejlődésben a kétnyelvűség

előnyös lehet, például a nyelvtani elemek és a szóvégek felismerésének terén is megfigyelhetőek előnyök a két nyelvet beszélő gyermekeknél (Babarczy et al., 2014).

Számos kutatás foglalkozik a korai idegennyelv-tanulás fontosságával, hiszen az agy neuroplaszticitása, az életkor előrehaladtával csökken (List, 2005).

Babarczy és munkatársai (2014) kutatásaikban kiemelik, hogy az idegennyelv-tanulás hozzájárul az anyanyelvi szabályok jobb megértéséhez és tudatosításához. A nyelvelsajátítás során a gyerekek gyakran összehasonlítják az anyanyelvi és az idegen nyelvi szerkezeteket, ami segíti őket az anyanyelvi szabályok tudatosabb alkalmazásában és fejlesztésében. Az összehasonlítás és az elemzés révén a tanulók jobban rálátnak az anyanyelv működésére, ami javítja annak helyes használatát. A pszicholingvisztika egyik kulcsfogalma a nyelvi transzfer, amely a két nyelv közötti kölcsönhatást jelenti. Babarczy és munkatársai (2014) kifejtik, hogy a jól megválasztott módszerekkel végzett idegennyelv-tanítás esetén a nyelvi transzfer elősegítheti az anyanyelv elsajátításában megjelenő pozitív hatásokat. Az idegennyelv-tanulás során szerzett tapasztalatok és stratégiák gyakran átvihetők az anyanyelvi használatra, különösen a szövegértés és szövegalkotás területén. A kutatók hangsúlyozzák, hogy a nyelvi transzfer nemcsak a lexikai elemek vagy grammatikai szabályok szintjén működik, hanem magasabb szintű nyelvi készségeket, például logikus érvelést és szövegkohéziót is fejleszt, amelyek az anyanyelv használatában is megjelennek. Az idegen nyelv tanulása nem csupán az adott nyelvi rendszert gazdagítja, hanem hatással van az anyanyelv használatára és elsajátítására is. A nyelvelsajátítási folyamatok nem izoláltak, hanem kölcsönhatásban állnak egymással, így a gyerekek egyre fejlettebb nyelvi tudatosságra tesznek szert, amely erősíti anyanyelvi készségeiket is. Az idegennyelv-tanulás során a gyermekek fokozott figyelmet fordítanak a nyelvtani struktúrákra, szókincsre és kommunikációs stratégiákra, ami hozzájárulhat az anyanyelvükben való mélyebb megértéshez is. Az idegen nyelv tanulása révén a gyermekek megtanulják tudatosan észlelni és elemezni a nyelvi struktúrákat, ami javítja az anyanyelvi kompetenciákat. A tanulók érzékenyebbé válnak az anyanyelvi szerkezetekre, jobban értik a nyelvtani szabályokat, és nagyobb figyelmet fordítanak a helyesíráásra és a mondatszerkesztésre. A metanyelvi tudatosság tehát nemcsak az idegen nyelv tanulását segíti elő, hanem az anyanyelvi kompetenciák fejlesztésében is fontos szerepet játszik (Babarczy et al., 2014).

Szécsi Gábor (2001) szerint az idegennyelv-tanulás során fejlődő kommunikációs készségek is kedvezően hatnak az anyanyelv elsajátítására. Az idegen nyelv tanulása során a gyermekek új nyelvi elemeket sajátítanak el, amelyek javítják beszédképességüket, szövegértésüket és érvelési

képességüket. Ezek a kommunikációs készségek az anyanyelvi használat során is érvényesülnek, mivel a gyerekek megtanulják világosan és hatékonyan kifejezni gondolataikat, függetlenül attól, hogy az anyanyelvükről vagy egy idegen nyelvről van szó. A kommunikációs készségek fejlődése szoros összefüggésben áll azzal, hogy a gyerekek hogyan alkalmazzák a nyelvi struktúrákat különböző kontextusokban, így javítva anyanyelvi beszédképességüket, különösen szövegalkotás és érvelés terén. Az idegennyelv-tanulás során a gyermekek olyan nyelvi mintákat, szabályokat és kifejezéseket sajátítanak el, amelyek visszahatnak az anyanyelvükre. Ez a kölcsönös transzfer elősegíti az anyanyelvi szabályok jobb megértését, valamint új szavak és kifejezések beemelését az anyanyelvi kommunikációba. Az idegen nyelv tanulása tehát nem ellentétes az anyanyelv fejlődésével, hanem kölcsönösen gazdagítja egymást (Szécsi, 2001).

A kisiskolás korban alkalmazott idegennyelv-oktatási módszerek akkor a leghatékonyabbak, ha integrált megközelítésre építenek. Ez azt jelenti, hogy az idegennyelv-tanítás során nemcsak az új nyelvet tanítják, hanem figyelembe veszik a gyerekek általános nyelvi fejlődését is, beleértve az anyanyelvüket is. Az integrált oktatás erősíti az idegen nyelv és az anyanyelv közötti kapcsolatokat, ami mindkét nyelv elsajátítását elősegíti. A módszerek helyes alkalmazása révén a gyerekek képesek lesznek felismerni a nyelvi struktúrák közötti hasonlóságokat és különbségeket, ami segíti őket az anyanyelvi szabályok mélyebb megértésében és használatában. Így az idegennyelv tanulása nem gyengíti, hanem erősíti az anyanyelvi készségeket. Lipóczi Sarolta (2001) munkája hangsúlyozza, hogy az idegennyelv-tanulás során alkalmazott módszerek pozitívan befolyásolják a gyerekek kognitív fejlődését is. Az idegen nyelv elsajátítása növeli a nyelvi tudatosságot, fejleszti a gondolkodási és problémamegoldó képességeket, ami visszahat az anyanyelv elsajátítására is. Amikor a gyerekek megtanulják, hogyan működik egy idegen nyelv, tudatosabbá válnak saját anyanyelvük nyelvtani szabályaival és szerkezeti sajátosságaival kapcsolatban. Ez a kognitív fejlődés különösen fontos az anyanyelvi készségek megerősítése szempontjából, mivel a nyelvek közötti kölcsönhatások hozzájárulnak a gyerekek komplex nyelvi és kommunikációs kompetenciáinak fejlődéséhez, így mindkét nyelv mélyebb megértését és használatát elősegítve. A megfelelő módszerek révén a gyerekek nemcsak az idegen nyelvet sajátítják el, hanem jobban megértik a nyelv működését általánosságban, ami segíti őket az anyanyelv pontosabb és tudatosabb használatában is. A reflexió és a tudatos nyelvhasználat fejlesztése során a gyerekek egyre jobban képesek lesznek felismerni és alkalmazni az anyanyelvi struktúrákat, amelyeket az idegen nyelv tanulásával párhuzamosan mélyebben megértenek. Az anyanyelvi fejlődés tehát erősödhet azáltal, hogy a

gyerekek tudatosan vizsgálják a nyelvek közötti különbségeket és hasonlóságokat, ami egyúttal a nyelvi szabályok és szerkezetek jobb megértéséhez vezet. Az integrált nyelvoktatási megközelítés lehetőséget teremt arra, hogy az idegen nyelvi és anyanyelvi fejlődés egymást támogassa, így erősítve a gyerekek teljes nyelvi kompetenciáját. Lipóczi (2001) szerint a kisiskolás korban alkalmazott játékos és kreatív nyelvoktatási módszerek különösen fontosak az anyanyelv elsajátításában is. Az idegennyelv-tanítás során használt játékok, versek, dalok és dramatikus elemek nemcsak az idegen nyelvi készségeket fejlesztik, hanem segítik a gyerekeket abban is, hogy kreatívan használják az anyanyelvüket. Az ilyen módszerek nyitottabbá teszik a gyerekeket a nyelvi kifejezésre, ami javítja az anyanyelvi kommunikációs készségeket is. A játékos, interaktív nyelvoktatás lehetőséget teremt arra, hogy a gyerekek új nyelvi struktúrákat tanuljanak meg, miközben ezek az élmények visszahatnak az anyanyelvi kifejezőmódjukra is. A kreatív nyelvhasználat erősíti a gyerekek nyelvi önbizalmát és készségét az anyanyelvi kommunikációban is (Lipóczi, 2001).

Beregszászi Anikó (2010) hangsúlyozza, hogy a kétnyelvű gyermekek nyelvi fejlődése komplex, mivel a két nyelv egymásra hatása erősíti a nyelvi készségeket. A kétnyelvűség segíti a nyelvi struktúrák tudatosabb elsajátítását, mivel a gyermekek folyamatosan párhuzamba állítják az anyanyelvet és az idegen nyelvet. Ez a tudatosság hozzájárul ahhoz, hogy a gyerekek az anyanyelvükben is pontosabbak és kifejezőbbek legyenek. Beregszászi (2010) szerint a helyes módszerek alkalmazása mindkét nyelvben fejleszti a nyelvi készségeket. A kétnyelvű gyermekek jobb problémamegoldó képességgel, rugalmasabb gondolkodással és fejlettebb memóriával rendelkeznek. Ezek a kognitív előnyök hatással vannak az anyanyelv elsajátítására is, mivel a fejlettebb kognitív képességek segítik a nyelvi struktúrák mélyebb megértését és hatékonyabb alkalmazását az anyanyelvben (Beregszászi, 2010). Napjainkban számos kutatás vizsgálja ezt a témát a pedagógia, a nyelvészet és pszichológia területén (Meisel, 2009).

Beregszászi (2010) kutatásai szerint a kétnyelvű gyermekek gyakran nagyobb nyelvi tudatossággal rendelkeznek, mint egynyelvű társaik. Ez a tudatosság segíti őket abban, hogy jobban megértsék anyanyelvük grammatikáját, szókincsét és használatának szabályait. Az idegen nyelv tanulása során szerzett nyelvi különbségek és hasonlóságok figyelemmel kísérése erősíti az anyanyelvi tudást is, mivel a gyermek folyamatosan reflektál a két nyelv közötti viszonyra. A kétnyelvű gyermekek kreatívabbak lehetnek a nyelvi kifejezésben, mivel hozzáférnek két nyelv szókincséhez és nyelvtani struktúráihoz. Ez a nyelvi kreativitás az anyanyelvi kifejezésre is kiterjed, hiszen a gyermekek a két nyelv kifejezőmódjait felhasználva gazdagítják anyanyelvi kommunikációjukat. A megfelelő módszerekkel végzett idegennyelv-

tanítás tehát nemcsak az idegen nyelvi, hanem az anyanyelvi kreativitást is ösztönzi (Beregszászi, 2010).

Sominé Hrebik Olga (2011) munkája hangsúlyozza az anyanyelv-elsajátítás és az idegennyelv-tanulás szoros összefüggéseit, és egy közös értelmezési keretet javasol, amely lehetővé teszi mindkét folyamat egységes szemléletét. E szerint az anyanyelv és az idegen nyelv elsajátítása nem különálló folyamatok, hanem kölcsönösen hatnak egymásra. Az idegennyelv-tanítás módszertani alapjai hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a gyermekek jobban megértsék saját anyanyelvük struktúráit, mivel mindkét nyelv használata hasonló kognitív mechanizmusokon alapul. Az idegen nyelv tanulása során a gyermekek új nyelvi rendszerekkel ismerkednek meg, amelyek fejlesztik a memóriát, a problémamegoldó képességet és a figyelem irányítását. Ezek a kognitív képességek nemcsak az idegen nyelvben, hanem az anyanyelvben is hasznosíthatók, mivel a gyermekek könnyebben felismerik és alkalmazzák a nyelvi szabályokat, ha azokat több nyelven is tapasztalják. A nyelvi tudatosság fejlesztése kulcsszerepet játszik az anyanyelvi és idegennyelvi kompetenciák fejlődésében. Az idegennyelv-tanulás során a gyermekek gyakran pontosabban figyelnek a nyelvtani szabályokra, ami növeli nyelvi tudatosságukat. Ez a tudatosság visszahat az anyanyelvi használatra is, mivel a gyermekek jobban megértik a nyelvi struktúrák működését és logikáját. Az összehasonlító folyamatok segítik az anyanyelvi szabályok mélyebb megértését is. Sominé Hrebik Olga (2011) kiemeli a nyelvek közötti interakció és transzfer jelentőségét, amely során az egyik nyelvben szerzett ismeretek és készségek alkalmazhatók a másik nyelvre is. Ez különösen érvényes a nyelvtani szabályok és a nyelvhasználati stratégiák terén. Az idegen nyelv tanulása során megszerzett nyelvi struktúrák gyakran segítenek abban, hogy a gyermekek az anyanyelvükben is könnyebben alkalmazzák az összetett nyelvtani formákat. Sominé (2011) kutatásai azt mutatják, hogy a nyelvi transzfer mindkét nyelv irányába működhet, elősegítve az anyanyelvi készségek fejlődését is. Az idegen nyelv tanulásának egyik jelentős előnye, hogy fejleszti a metanyelvi tudatosságot, amely lehetővé teszi, hogy a gyermekek tudatosan figyeljenek a nyelv szerkezetére és működésére. Ez a tudatosság az anyanyelvi készségekben is megjelenik, mivel a gyermekek képesek lesznek jobban reflektálni a saját anyanyelvük használatára, és pontosabban alkalmazzák a nyelvtani szabályokat, ami javítja az anyanyelvi kommunikáció minőségét is (Sominé Hrebik, 2011).

Sárvári Tünde (2017) munkájában kiemeli, hogy a korai idegennyelv-oktatás során a gyermekek fokozott figyelmet fordítanak a nyelvtani struktúrákra. Ez a tudatosság nemcsak az idegen nyelv, hanem az anyanyelv szempontjából is előnyös. A nyelvtani tudatosság növekedése segíti a gyermekeket abban, hogy jobban megértsék saját anyanyelvük grammatikai

szabályait és szerkezeti felépítését, amikor összehasonlítják azt a tanult idegennyelvvvel. A jól megválasztott módszerekkel végzett korai idegennyelv-tanítás elősegíti a nyelvi tudatosság növekedését, ami közvetlenül hat az anyanyelv elsajátítására is. A gyermekek a nyelvtanulás során felfedezik a nyelvek közötti különbségeket és hasonlóságokat, ami segít nekik abban, hogy mélyebb megértést nyerjenek saját anyanyelvük működéséről. Ez a folyamat hozzájárul az anyanyelvi kommunikáció pontosságához és árnyaltságához is. Sárvári Tünde (2017) kutatásai szerint a korai idegennyelv-tanulás elősegíti a gyermekek kognitív készségeinek fejlődését, például a memória, a problémamegoldó képesség és a nyelvi kreativitás területén. Ezek a képességek hatékonyan támogatják az anyanyelv elsajátítását is. A nyelvtanulás során a gyermekek új nyelvi stratégiákat és gondolkodási mintákat sajátítanak el, amelyek javítják az anyanyelvi kommunikációt és a nyelvi kifejezés árnyaltságát. A jól megválasztott módszertan alapján végzett idegennyelv-oktatás javítja a kommunikációs készségeket, ami visszahat az anyanyelvi kommunikációra is. A korai nyelvtanulás során a gyermekek megtanulják, hogyan fejezzék ki magukat különböző nyelvi kontextusokban, ami gazdagítja anyanyelvi beszédüket is. Ez a gazdagítás nemcsak a szókincs bővítésében, hanem a nyelvhasználat rugalmasságában is megmutatkozik. Sárvári munkájában érinti a nyelvi transzfer jelenségét is, amely során a gyermekek az idegen nyelvben szerzett ismereteiket alkalmazzák az anyanyelvi készségeik fejlesztésében. Ez azt jelenti, hogy az idegennyelv-tanulás során szerzett nyelvtani, lexikai és kommunikációs tapasztalatok pozitív hatással vannak az anyanyelv használatára is. A nyelvi transzfer különösen fontos a korai nyelvtanulás esetében, mivel segít az anyanyelv árnyaltabb és pontosabb alkalmazásában (Sárvári, 2017).

Sárvári Tünde (2016) munkájában hangsúlyozza, hogy a korai idegennyelv-tanítás, például a német nyelv esetében, nemcsak az idegennyelvi kompetenciák fejlődését segíti elő, hanem az anyanyelvi készségekre is jótékony hatással van. A megfelelő módszerek alkalmazásával a nyelvtanulás folyamatai átfedésben vannak az anyanyelv elsajátításának mechanizmusaival, így a gyermekek mindkét nyelven párhuzamosan fejlesztik kommunikációs és nyelvhasználati képességeiket. A német nyelvtan tanítása során a gyermekek fokozott figyelmet fordítanak a nyelvi struktúrákra, ami növeli nyelvtani tudatosságukat mind az idegen nyelvben, mind az anyanyelvben. Sárvári (2016) szerint a nyelvtani szabályok közötti hasonlóságok és eltérések felismerése hozzájárul az anyanyelvi nyelvhasználat tudatosságának növekedéséhez, ami hosszú távon fejlettebb anyanyelvi teljesítményt eredményezhet. A korai idegennyelv-tanítás, különösen a német nyelv esetében, hozzájárul a gyermekek szókincsének bővítéséhez és nyelvi kreativitásuk fejlesztéséhez. Sárvári Tünde (2016) rávilágít arra, hogy az idegen nyelv új

fogalmi, kifejezési és nyelvi struktúrái gazdagítják a gyermekek gondolkodását és nyelvhasználatát, amelyek hatásai kiterjednek az anyanyelvre is. Az újonnan tanult kifejezések és nyelvi struktúrák gyakran átültetődnek az anyanyelvbe, lehetővé téve a gyermekek számára, hogy komplexebb és kreatívabb nyelvi formákat használjanak. Sárvári (2016) műve kiemeli a nyelvi transzfer fontosságát, amely során a gyermekek a német nyelvben szerzett tudásukat alkalmazzák az anyanyelvi készségeik fejlesztésében is. Ez különösen igaz a kognitív funkciók, például a problémamegoldás, a nyelvi rendszerek felismerése és az absztrakció képességének javulása esetében. A német nyelv tanulása során szerzett tapasztalatok közvetlenül hatnak az anyanyelv fejlesztésére, javítva a gyermekek nyelvi és gondolkodási képességeit mindkét nyelven. Sárvári (2016) szerint a korai nyelvtanulás során alkalmazott játékos és motiváló módszerek rendkívül fontosak a gyermekek nyelvi fejlődésében. A gyermekek érdeklődése az idegen nyelv iránt gyakran ösztönzi őket arra, hogy az anyanyelvüket tudatosabban használják, és e két nyelvi tapasztalat kölcsönhatása pozitív hatással van a gyermekek általános nyelvi fejlődésére (Sárvári, 2016).

Gósy Mária (2017) kutatásai szerint az anyanyelvi elsajátítás során a nyelvi tudatosság fokozatosan alakul ki, és az idegen nyelvek tanulása fontos szerepet játszhat ebben a folyamatban. Amikor a gyermekek idegen nyelvet tanulnak, gyakrabban figyelik meg az anyanyelvük és az új nyelv közötti különbségeket és hasonlóságokat. Ez a megfigyelés serkenti az anyanyelvi struktúrák mélyebb megértését és a nyelvi szabályok tudatosítását. Gósy (2017) kiemeli, hogy a nyelvi tudatosság növelése segíti a gyermekeket az anyanyelv pontosabb és árnyaltabb használatában, mivel az idegen nyelv tanulása révén folyamatosan reflektálnak a nyelvi szerkezetekre és szabályokra.

Gósy Mária (2017) kutatásai szerint a nyelvi fejlődés és a kognitív készségek szoros kapcsolatban állnak egymással. A nyelvi készségek fejlesztése, akár anyanyelvi, akár idegennyelvi kontextusban, közvetlenül hozzájárul a kognitív fejlődéshez, amely viszont visszahat az anyanyelvi elsajátításra is. Az idegen nyelv tanulása során a gyermekek új nyelvi struktúrákat, szókincset és kifejezésmódokat sajátítanak el, amelyek segítik a gondolkodást, a memóriát és a problémamegoldást. Ezek a fejlett kognitív képességek később hozzájárulnak az anyanyelvi kommunikáció hatékonyabbá tételéhez. Gósy Mária (2017) a nyelvi transzfer jelenségében látja az anyanyelvi és idegen nyelvi elsajátítás közötti kapcsolat egyik alapvető mechanizmusát. A nyelvi transzfer során az egyik nyelvből szerzett tudás és készségek átvihetők a másik nyelvre. Ez nemcsak az idegen nyelv, hanem az anyanyelv esetében is pozitív hatással lehet. Ha az idegen nyelvet megfelelő módszerekkel tanítják, a tanulók olyan nyelvi

stratégiákat sajátíthatnak el, amelyek javítják az anyanyelvi kifejezőmódjukat, különösen a nyelvi kreativitás, a kifejezés gazdagsága és a nyelvi rugalmasság terén. Gósy (2017) kutatásai szerint az idegennyelv-tanítás során szerzett nyelvtani tudás pozitív hatással lehet az anyanyelv szabályainak mélyebb megértésére is. Az idegennyelv-tanulás segíti a gyermekeket abban, hogy tudatosabban figyeljenek fel az anyanyelvi nyelvtani szerkezetekre, mivel gyakran össze kell hasonlítaniuk a két nyelv grammatikai szabályait. Ez a folyamat javíthatja az anyanyelvi nyelvtani helyességet és segítheti a grammatikai szabályok helyes alkalmazását az anyanyelvben. Az idegen nyelvi szókincs bővítése hozzájárulhat az anyanyelvi kifejezés gazdagságához, mivel a nyelvek közötti szókincs és kifejezésbeli átfedések új perspektívákat nyitnak meg a kommunikációban. A megfelelő módszerekkel végzett idegennyelv-tanítás tehát nemcsak az idegen nyelvi kompetenciákat fejleszti, hanem az anyanyelvi szókincset és kifejezőkészséget is gazdagítja (Gósy, 2017).

Pásztor Enikő (2017) hangsúlyozza, hogy a játékos módszerek kulcsfontosságúak az óvodáskorú gyermekek nyelvtanulásában. A játék révén a gyerekek könnyedén, stresszmentesen sajátítanak el új szavakat, kifejezéseket és nyelvi struktúrákat, ami természetes módon erősíti az anyanyelvi készségeiket is. A játék során végzett nyelvhasználat mindkét nyelvet érintve elősegíti a gyerekek aktív kommunikációs képességeinek fejlődését, amely pozitívan hat az anyanyelvi kompetenciákra is. Az óvodáskorú gyermekek idegennyelv-tanulása különösen alkalmas a szókincs és kifejezőkészség bővítésére. Pásztor Enikő (2017) munkája rávilágít arra, hogy a játékos módszerek révén a gyerekek többféle módon ismerkednek meg a szavak és kifejezések jelentésével, amit később az anyanyelvi kommunikációba is átültetnek. Az új fogalmak elsajátítása erősíti a nyelvi kreativitást, ami mind az idegen, mind az anyanyelvi kommunikációban megjelenik (Pásztor, 2017). Számos kutatás foglalkozik azzal, hogy az óvodáskor a nyelvtanulás optimális időszaka, mivel a gyerekek természetes módon, játékon keresztül képesek elsajátítani idegen nyelveket. A játékos nyelvi foglalkozások lehetővé teszik a gyermekek számára, hogy élményszerűen találkozzanak az idegen nyelvvel, anélkül, hogy ez túlzott kognitív terhet jelentene számukra (Brumen, 2010).

A játékos nyelvtanulási módszerek különösen elősegítik a gyerekek nyelvi tudatosságának fejlődését. Pásztor (2017) hangsúlyozza, hogy az óvodáskorú gyerekek számára a nyelvtanulás nem különálló tanulási folyamat, hanem a mindennapi játék része, ami ösztönzi őket arra, hogy felismerjék a nyelvek közötti hasonlóságokat és különbségeket. Ez a tudatosság nemcsak az idegen nyelvre, hanem az anyanyelvre is kiterjed, segítve a gyerekeket abban, hogy mindkét nyelvet tudatosabban és árnyaltabban használják. Pásztor Enikő (2017) szerint a játékos

idegennyelv-tanulás különösen hatékonyan fejleszti a kommunikációs készségeket. A játék során a gyerekek folyamatosan kommunikálnak társaikkal és pedagógusokkal, mind az anyanyelvükön, mind pedig az idegen nyelven. Ez a kommunikációs gyakorlás hozzájárul a gyerekek magabiztosságához a nyelvhasználatban, és gazdagítja az anyanyelvi készségeiket is. Pásztor Enikő (2017) munkájában kiemeli, hogy az idegen nyelv és az anyanyelv között jelentős nyelvi transzfer zajlik, különösen, ha a nyelvtanulás játékos formában történik. A gyermekek az idegen nyelvben szerzett tapasztalataikat gyakran alkalmazzák az anyanyelvükben is, és fordítva, ami kölcsönösen erősíti mindkét nyelv elsajátítását. A transzfer különösen a szókinész, a nyelvtani struktúrák és a kommunikációs stratégiák terén figyelhető meg (Pásztor, 2017).

Sárvári Tünde (2022) hangsúlyozza, hogy a játékos, természetes nyelvi környezetben végzett nyelvtanulás elősegíti mind az idegen, mind az anyanyelvi készségek harmonikus fejlődését. Amikor a gyermekek szelíd, nem erőltetett módon találkoznak az idegen nyelvvel, az hozzájárul a nyelvhez való pozitív viszony kialakításához, ami erősíti az anyanyelvi készségeket is. Ezáltal a gyerekek nyelvi tudatossága mindkét nyelv esetében fejlődik (Sárvári, 2022). Mint arra Klein Ágnes (2013) is utal munkájában, nem szabad azonban megfeledezni arról, hogy egy vagy két nyelv elsajátításánál szükség van a szülők és a környezet támogatására és bátorítására: minden információ elsajátításának alapja és feltétele a gondoskodás és a gyermekkel való foglalkozás (Klein, 2013).

A „szelíd” nyelvi nevelés során a gyermekek nyelvi tudatossága fokozódik, ami pozitívan hat az anyanyelv használatára is. Sárvári Tünde (2022) kiemeli, hogy a nyelvek közötti párhuzamok felismerése és az idegen nyelv struktúráinak megértése elősegíti a gyermekek kognitív fejlődését, ami az anyanyelvi kompetenciák mélyülését is eredményezi. Az anyanyelv és az idegen nyelv tanulásának kölcsönhatása révén a gyerekek nyelvhasználatuk mindkét nyelven tudatosabbá és hatékonyabbá válik. Az idegennyelv-tanulás során a gyermekek nemcsak a nyelvet, hanem a hozzá kapcsolódó kultúrát is megismerik. Ez a kulturális érzékenység visszahat az anyanyelvi kommunikációra is, mivel a gyerekek megtanulják, hogy a nyelv kulturális eszközként más-más kontextusokban eltérően használható. Ez az érzékenység növeli az anyanyelv iránti tudatosságot és annak árnyaltabb használatát is. A „szelíd” nyelvi nevelés személyközpontú pedagógiai megközelítése az egyéni fejlődési ütemre és igényekre épít. Ez a módszer az anyanyelvi készségekre is kedvezően hat, mivel a gyermekek saját tempójukban, természetes módon fejleszthetik nyelvi kompetenciáikat. Sárvári (2022) szerint az ilyen módszertan lehetővé teszi, hogy a gyermekek az anyanyelvet és az idegen nyelvet egyaránt magabiztosan használják, ezzel erősítve nyelvi önbizalmukat mindkét nyelvi közegben. Sárvári

Tünde (2022) „Szelíd nyelvi nevelés” című munkája egyértelműen alátámasztja, hogy a megfelelő módszerek alkalmazásával végzett idegennyelv-tanítás, különösen a „szelíd” megközelítés, pozitívan befolyásolja az anyanyelv elsajátításának folyamatát. A gyermekközpontú, természetes nyelvi környezet, a nyelvi tudatosság növelése és a nyelvi transzfer mind hozzájárulnak ahhoz, hogy a gyerekek mind az idegen, mind az anyanyelvet gazdagabban és tudatosabban használják (Sárvári, 2022).

Módszerek - kutatás

A dolgozatomhoz kapcsolódó kutatás fő célja, hogy átfogó képet nyújtson az idegen nyelvi ismereteket átadó pedagógusok tapasztalatairól és véleményéről a korai idegennyelv-tanulás hatásairól az anyanyelv elsajátítására vonatkozóan. A kutatás középpontjában az áll, hogy a pedagógusok hogyan érzékelik a korai idegennyelv-tanulás hatását a gyakorlatban, milyen gyakorisággal és formában találkoznak a gyermekek az idegen nyelvvel, és hogy ez milyen hatással van a gyerekek anyanyelvi fejlődésére. Továbbá azt vizsgálom, hogy az idegennyelv-tanulás milyen mértékben befolyásolja a gyermekek gondolkodási folyamatait, szociális készségeit, valamint problémamegoldó és logikai gondolkodásukat. A kutatásom során külön figyelmet fordítok arra is, hogy milyen további módszerek vagy eszközök alkalmazásával lehetne elősegíteni a gyermekek idegen és anyanyelvi fejlődésének harmonikus előrehaladását. Célom az is, hogy a pedagógusok javaslatai és gyakorlati tapasztalatai alapján kidolgozhatóak legyenek olyan pedagógiai módszerek, amelyek hozzájárulnak mind az anyanyelvi, mind az idegen nyelvi kompetenciák harmonikus fejlesztéséhez.

1. Vizsgálati eljárások

A kutatást kizárólag a pedagógusok (óvodapedagógusok, tanítók) körében végeztem. A kutatás során kérdőívet használtam, melyet az internet segítségével (www.kerdoivem.hu) juttattam el célzottan a pedagógusokhoz. A kérdőív célja az volt, hogy feltérképezze a pedagógusok tapasztalatait a kisgyermekkorai idegennyelv-tanulás anyanyelvi elsajátításra gyakorolt hatásairól. A kérdések a pedagógusok által tanított gyerekek életkorára, az általuk oktatott idegen nyelvre, valamint a tanítás során használt módszerekre vonatkoztak. A kérdőív kitért a nyelvoktatás gyakoriságára, az idegen és anyanyelv használatának arányára, illetve arra, hogy a pedagógusok miként érzékelik az idegennyelv-tanulás hatását a gyermekek anyanyelvi, kognitív és szociális készségeire. A kérdőív zárt és nyitott kérdések kombinációját tartalmazta. A zárt kérdések strukturált válaszokat adtak a gyakoriságról, módszerekről és a nyelvhasználat

arányáról, így lehetőség nyílt a kvantitatív adatok elemzésére. Emellett a pedagógusok a nyitott kérdésekre adott válaszaikban részletesebben kifejthették javaslataikat, ezáltal kvalitatív szempontból is értékes információkat gyűjthettem. A válaszok kiértékelésénél statisztikai módszerekkel dolgoztam fel a kvantitatív adatokat, hogy átfogó képet kapjak a különböző tényezők közötti összefüggésekről. Ezzel párhuzamosan a nyitott kérdésekre adott válaszokat tartalomelemzésnek vettem alá, hogy feltárjam a pedagógusok saját javaslatait, ami által az idegen és anyanyelvi fejlődés még hatékonyabb támogatásának kidolgozása válik lehetővé.

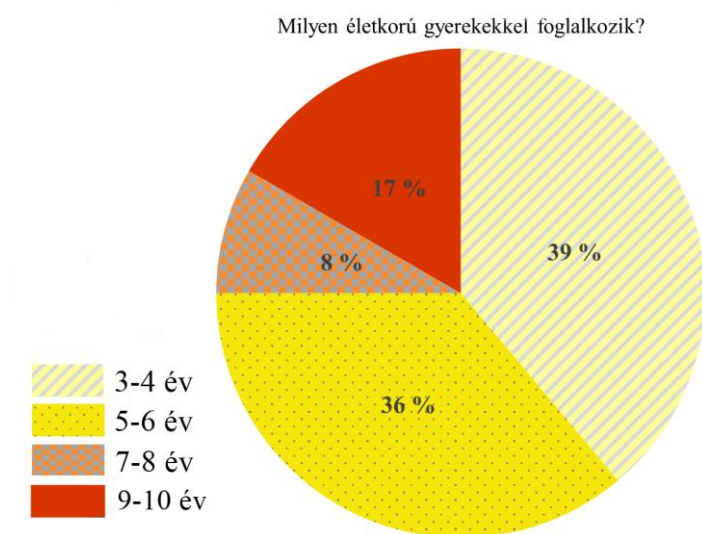
2.A kutatás mintája, elemzése

A kutatásban való részvétel név nélkül, önkéntes alapon történt. A demográfiai adatok (nem, életkor) mellett a mintában szereplő személyeknek válaszolni kellett, hogy milyen életkorú gyerekekkel foglalkoznak, melyik idegen nyelven, valamint, hogy mennyi ideje foglalkoznak idegennyelv-tanításával. A kérdőívet pontosan 36 személy töltötte ki, melyből minden egyén megfelelt a kutatásnak. A válaszadók között kizárólag nők szerepeltek. A válaszolók többsége 23-67 közötti korcsoportba tartozik, a válaszolók átlag életkora 41.3 év.

A válaszokból kiderül, hogy milyen életkorú gyerekekkel (1. ábra) foglalkoznak a válaszadók közül a legtöbben. A válaszadók többsége 14 fő 38.9 % 3-4 éves korú gyermekekkel foglalkozik, 13 fő 36.1 % 5-6 éves korú gyermekkel, 3 fő 8.3 % 7-8 éves korú gyermekekkel, 6 fő 16.7 % 9-10 éves korú gyermekekkel foglalkozik.

1. ábra

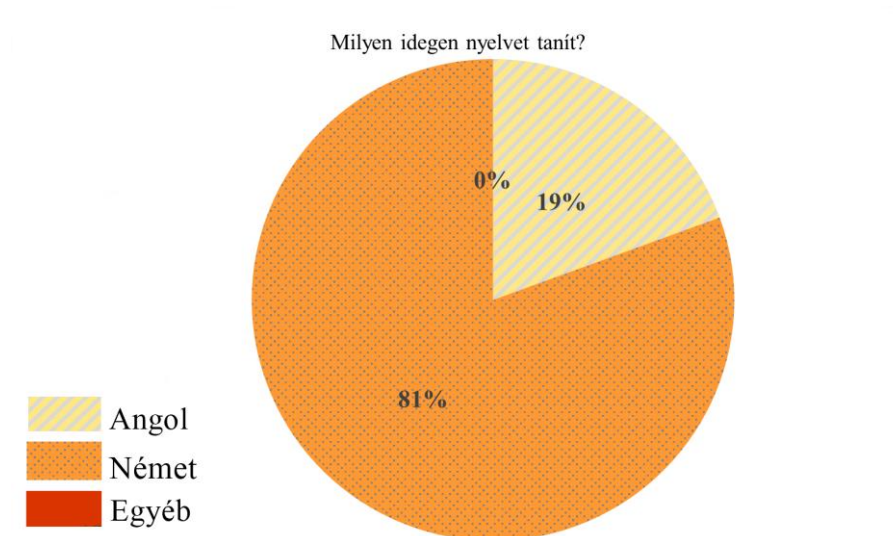
A kitöltők által tanított gyermekek életkori megoszlása

A válaszokból megtudjuk (2. ábra), hogy a kitöltők közül legtöbben 29 fő 81 % német nyelvvel foglalkozik, mindössze 7 fő 19 %, aki angol nyelven foglalkozik a gyerekekkel.

2. ábra

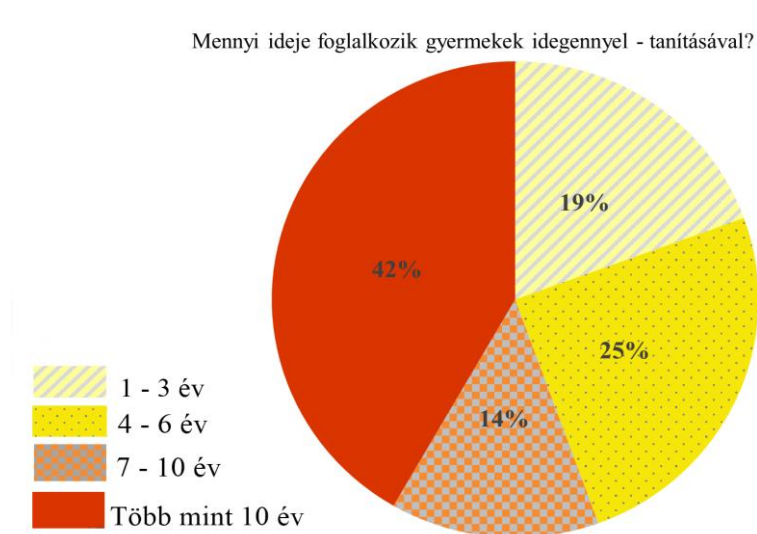
A kitöltők által tanított idegen nyelvek

Arra vonatkozóan (3. ábra), hogy mennyi ideje foglalkoznak a kitöltők gyermekek idegennyelv-tanításával, a legtöbb válasz arra érkezett, hogy már több, mint 10 éve 15 fő 41.7 %, a válaszadókból 9 fő 25 %-a 4-6 éve, 7 fő 19.4 % 1-3 éve, és csupán 5 fő 13.9 %, aki 7-10 éve.

3. ábra

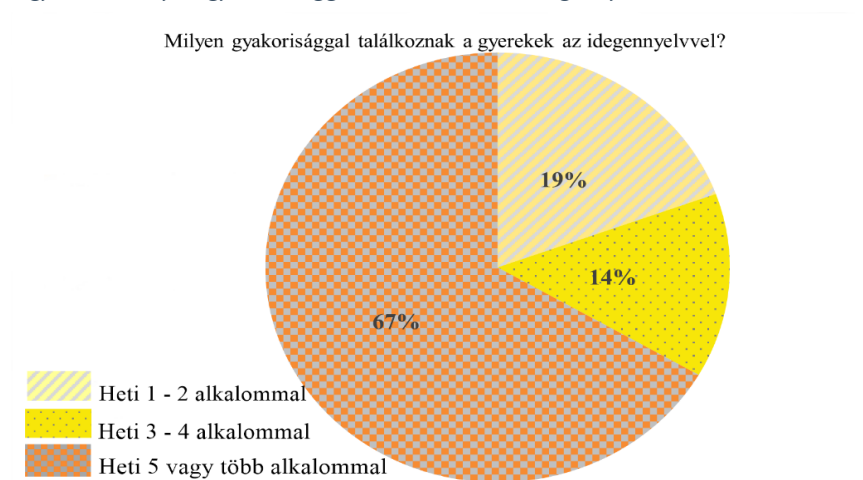
A kitöltők hány éve foglalkoznak gyermekek idegennyelv-tanításával

A következő kérdésem arra vonatkozott (4. ábra), hogy milyen gyakorisággal találkoznak a gyermekek az idegennyelvvel. A válaszadók többségénél 24 fő 66.7 % heti 5 vagy több alkalommal, 7 fő 19.4 % válaszolt úgy, hogy heti 1-2 alkalommal, a kitöltőkből 5 fő 13.9 % azt a választ adta, hogy heti 3-4 alkalommal találkoznak a gyermekek az idegennyelvvel.

4. ábra

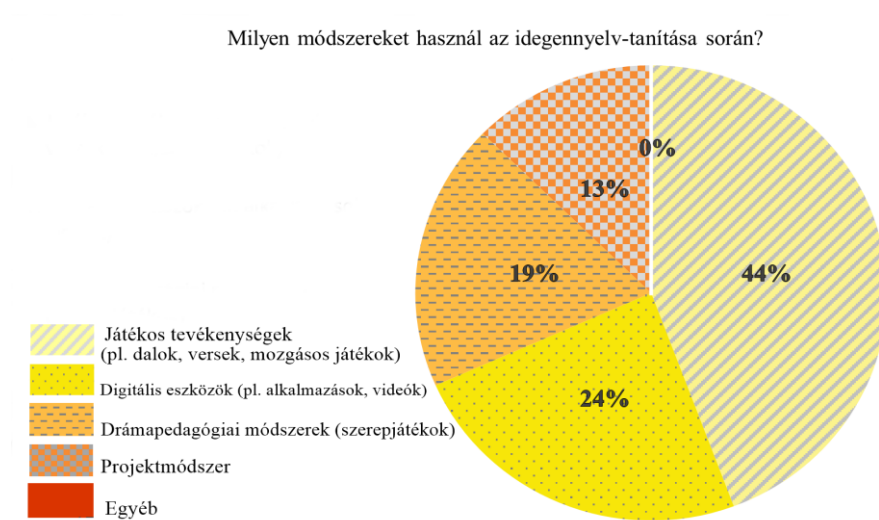
A gyermekek milyen gyakorisággal találkoznak az idegennyelvvel

Arra a kérdésre (5. ábra) is szerettem volna választ kapni, hogy milyen módszereket alkalmaznak a pedagógusok az idegennyelv-tanítása során. A válaszadók többsége 35 fő 44.3 % játékos tevékenységeket (dalok, versek, mozgásos játékok) alkalmaz, 19 fő 24.1 % digitális eszközöket (pl. alkalmazások, videók), 15 fő 19% drámapedagógiai módszereket (szerepjátékok), és mindössze 10 fő 12.7 % alkalmaz projektmódszert az idegennyelv-tanítása során.

5. ábra

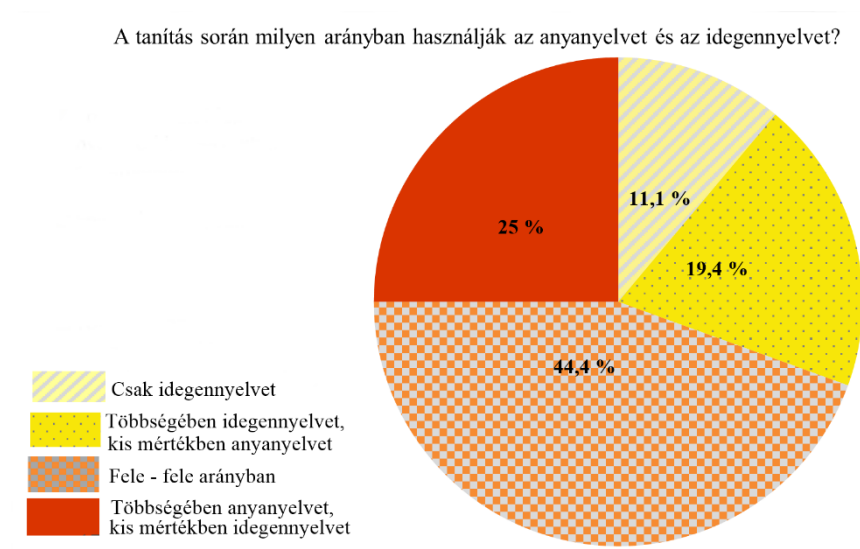
Milyen módszereket alkalmaznak a pedagógusok az idegennyelv-

A kérdőív következő kérdéséből (6. ábra), arra is választ kapunk, hogy a pedagógusok a tanítás során milyen arányban használják az anyanyelvet és az idegennyelvet. A kitöltők többsége 16 fő 44.4 % fele-fele arányban alkalmazza, 9 fő 25 % többségében anyanyelvet, kis mértékben idegen nyelvet használ, 7 fő 19.4 % többségében idegen nyelvet, kis mértékben anyanyelvet, míg csupán a válaszadók közül 4 fő 11.1 % használ kizárólag idegen nyelvet.

6. ábra

A pedagógusok a tanítás során milyen arányban használják az anyanyelvet és az idegennyelvet

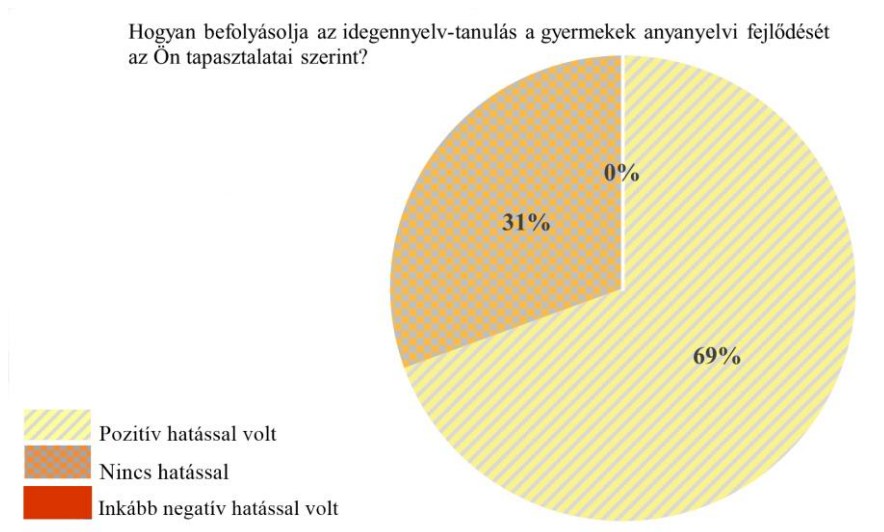

3. Kutatási eredmények

A kutatás elsődleges és legfontosabb célja az volt, hogy választ kapjak arra vonatkozóan, hogy a pedagógusok véleménye szerint hogyan befolyásolta az idegennyelv-tanulás a gyermekek anyanyelvi fejlődését. A következő válaszokból (7. ábra) kiderül, hogy a válaszadók nagyobb része 25 fő 69.4 % szerint pozitív hatással volt az idegennyelv-tanulás az anyanyelvi fejlődésre, 11 fő 30.6 % úgy gondolta az idegennyelv-tanulás nem volt hatással az anyanyelvi fejlődésre, a válaszadók közül senki nem gondolta úgy, hogy inkább negatív hatással lett volna az idegennyelv-tanulás az anyanyelvi fejlődésre.

7. ábra

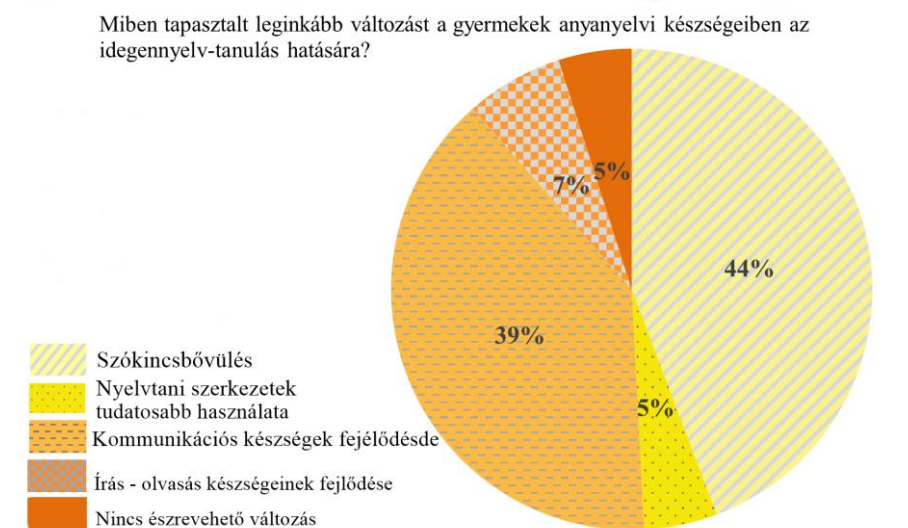
A pedagógusok véleménye szerint, hogy befolyásolta az idegennyelv-tanulás a gyermekek anyanyelvi fejlődését

Vizsgálatom során a következő kérdés (8. ábra) arra irányult, hogy miben tapasztaltak a pedagógusok leginkább változást a gyermekek anyanyelvi készségeire vonatkozóan az idegennyelv-tanulás hatására. A válaszadók nagy része 27 fő 44.3 % a szókincsbővülésben, 24 fő 39.3 % a kommunikációs készségek fejlődésében, 4 fő 6.6 % az írás-olvasás készségeinek javulásában, 3 fő 4.9 % a nyelvtani szerkezetek tudatosabb használatában, további 3 fő 4.9 % úgy gondolta, hogy nincs észrevehető változás.

8. ábra

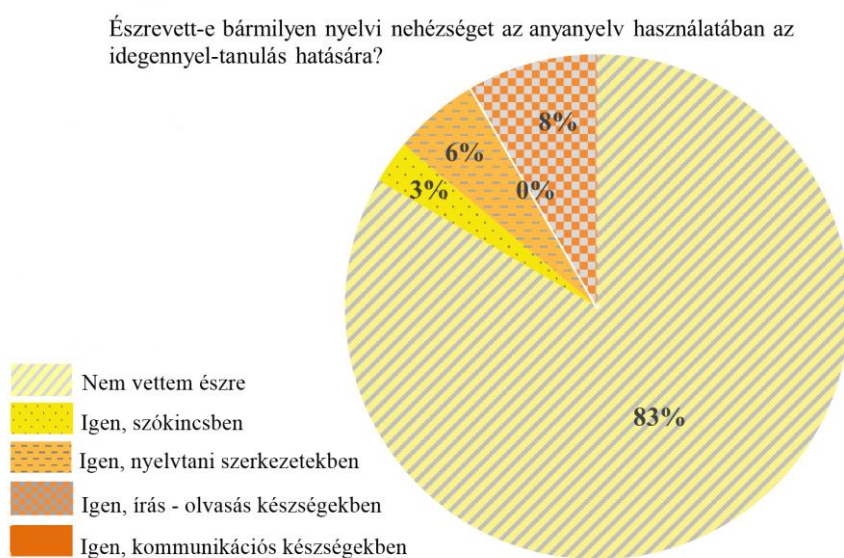
Milyen változásokat tapasztaltak a pedagógusok leginkább a gyermekek anyanyelvi készségeiben az idegennyelv-tanulás hatására

Arra a kérdésre (9. ábra) is kerestem a választ, hogy észrevettek -e a pedagógusok a gyakorlatban bármilyen nyelvi nehézséget az anyanyelv használatában az idegennyelv tanulás hatására. A válaszadók többsége 30 fő 83.3 % nem tapasztalt nehézséget, 3 fő 8.3 % az írás-olvasás készségekben vett észre nehézséget, 2 fő 5.6 % a nyelvtani szerkezetekben, 1 fő 2.8 % pedig a szókincsben.

9. ábra

Tapasztaltak-e a pedagógusok nyelvi nehézségeket az anyanyelv használatában az idegennyelv-tanulás hatására

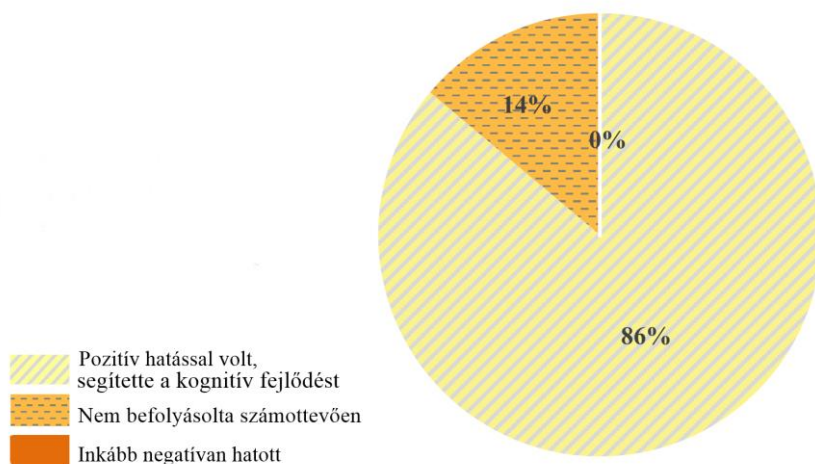

A következő kérdés (10. ábra) arra irányult, hogy az idegennyelv-tanulás hogyan befolyásolta a gyermekek gondolkodási képességeit. A kitöltők nagyobb része 31 fő 86.1 % úgy gondolta, hogy pozitív hatással volt az idegennyelv-tanulás a gyermekek gondolkodási képességeire és ezáltal segítette a kognitív fejlődést. Mindössze 5 fő 13.9 % volt azon a véleményen, hogy az idegennyelv-tanulás nem befolyásolta számottevően a gyermekek gondolkodási képességeit. A válaszadók közül senki nem gondolta azonban úgy, hogy negatívan hatott volna.

10. ábra

Hogyan hatott az idegennyelv-tanulás a gyermekek gondolkodási képességeire

Az idegennyelv-tanulás hogyan befolyásolta a gyermekek gondolkodási képességeit?

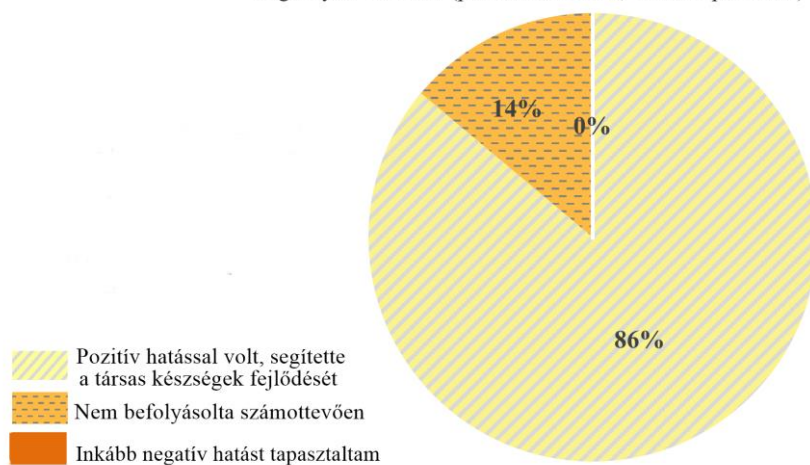

A következő kérdésben (11. ábra) arra kerestem a választ, hogy milyen hatással volt a gyermekek szociális készségeire (pl. kommunikáció, társas kapcsolatok) az idegennyelv-tanulás. A válaszadók közül 31 fő 86.1 % szerint pozitív hatással volt, segítette a társas készségek fejlődését, míg 5 fő 13.9 % szerint nem befolyásolta számottevően az idegennyelv-tanulás a gyermekek szociális készségeit.

11. ábra

Az idegennyelv-tanulás milyen hatással volt a gyermekek szociális készségeire

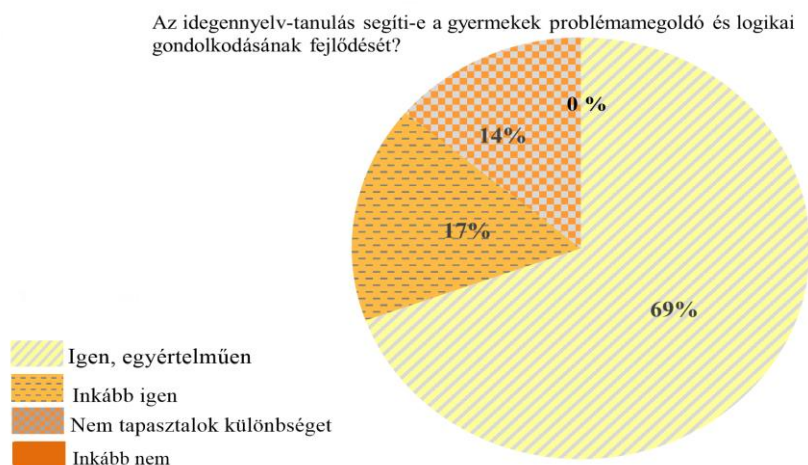
Milyen hatással volt a gyermekek szociális készségeire az idegennyelv-tanulás? (pl. kommunikáció, társas kapcsolatok)

Arra a kérdésre (12. ábra) vonatkozóan, hogy az idegennyelv-tanulás segíti-e a gyermekek problémamegoldó és logikai gondolkodásának fejlődését, a többség 25 fő 69.4 % úgy gondolta, hogy igen, egyértelműen segíti, 6 fő 16.7 % szerint inkább segíti, 5 fő 13.9 % pedig nem tapasztalt különbséget.

12. ábra

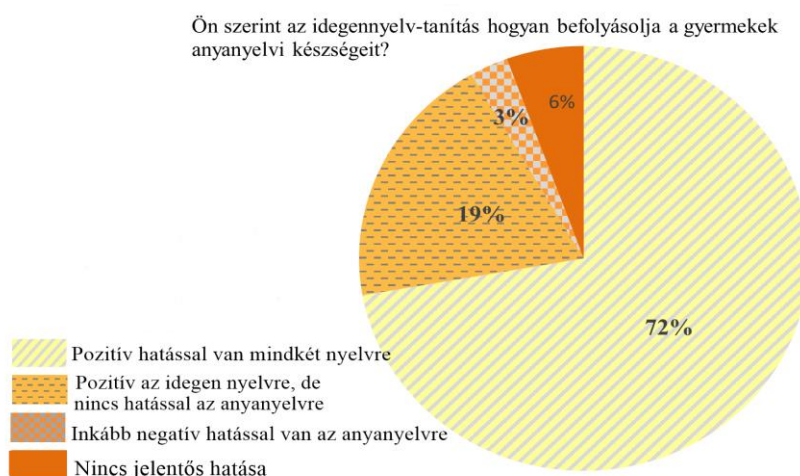
A pedagógusok szerint az idegennyelv-tanulás segíti-e a gyermekek problémamegoldó és logikai gondolkodásának fejlődését

A vizsgálatom következő kérdése (13. ábra) arra irányult, hogy a pedagógusok szerint az idegennyelv-tanítás hogyan befolyásolta a gyermekek anyanyelvi készségeit. A kitöltők döntő többsége 26 fő 72.2 % úgy vélte, hogy pozitív hatással van mindkét nyelvre az idegennyelv-tanítás, 7 fő 19.4 % úgy gondolta, hogy pozitív az idegen nyelvre, de nincs hatással az anyanyelvre, 2 fő 5.6 % szerint nincs jelentős hatással, csupán 1 fő 2.8% volt azon a véleményen, hogy inkább negatív hatással van az anyanyelvre.

13. ábra

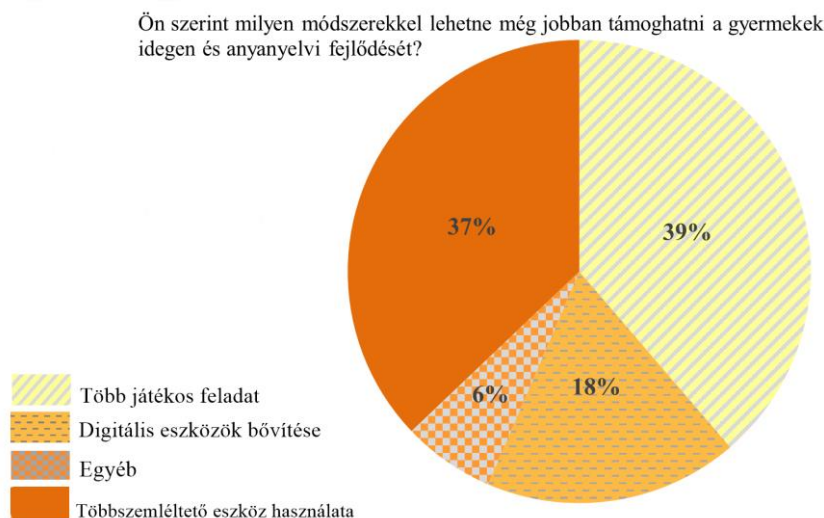
A pedagógusok véleménye szerint az idegennyelv-tanítás milyen hatással volt a gyermekek anyanyelvi készségeire

A kérdőív utolsó kérdésében (14. ábra) arra kerestem a választ, hogy a pedagógusok véleménye szerint milyen módszerekkel lehetne még jobban támogatni a gyermekek idegen és anyanyelvi fejlődését. A választásnál itt is lehetett több választ megjelölni, illetve egyéb válaszadásra is volt lehetősége a kitöltőknek. A válaszadók közül 24 fő 38.7 % szerint több játékos feladattal lehetne támogatni, 23 fő 37.1 % szerint több szemléltető eszköz használatával, 11 fő 17.7 % azon a véleményen volt, hogy a digitális eszközök bővítésével lehetséges a támogatás, 4 fő 6.5 % az egyéb választ jelölte meg, itt a következő javaslatok születtek a pedagógusok részéről: egésznapos idegennyelv használat, jutalmazó és motivációs mechanizmusok (pl. gamifikáció), tartalmak “személyessé” tétele, tantárgyi kapcsolatok és integráltság, külföldi iskolákkal, óvodákkal kapcsolat felvétel interneten keresztül, testvér kapcsolat létrehozása az intézmények között, online módon megvalósítható ismerkedés az idegen nyelvvel, nyelvórák számának növelése, bölcsődétől felmenő rendszerben biztosítani az idegennyelvi környezetet a gyermekek számára.

14. ábra

A pedagógusok javaslatai arra vonatkozóan, hogy milyen módszerekkel lehetne még jobban támogatni a gyermekek idegen és anyanyelvi fejlődését

4.Következtetések

Kutatásom eredményeit összegezve megállapítható, hogy a válaszadók többsége heti öt vagy annál több alkalommal használja az idegen nyelvet, ami arra utal, hogy a nyelvoktatás jelentős része a gyakorlatban is megvalósul. A pedagógusok döntő többsége játékos módszereket alkalmaz, hiszen a gyermekek elsődleges tevékenysége ebben a korban a játék. Ez a megközelítés lehetővé teszi, hogy a tanulás cselekvésbe ágyazottan történjen, így a gyermekek észrevétlenül sajátítják el az idegen nyelvet. A nyelvhasználat arányait tekintve a pedagógusok több mint fele 50-50 %-ban alkalmazza az anyanyelvet és az idegen nyelvet az anyanyelv tanítása során. Érdekes azonban kiemelni, hogy a válaszadók körében többen használják inkább az anyanyelvet, míg az idegen nyelvet csak kisebb mértékben. Ezen a gyakorlaton célszerű lenne változtatni, mert, ahogy arra kérdéskörrel kapcsolatos és a dolgozatomban elemzett elméletek rávilágítanak, a korai idegen nyelvi tanulás jótékonyan hathat a gyermekek anyanyelvi fejlődésére. Az idegen nyelvet tanuló gyermekek esetében pozitív változások figyelhetők meg az anyanyelvi készségek terén, különösen a szókincs bővülésében és a gyermekek kommunikációs készségeinek fejlődésében. Emellett az idegennyelv-tanulás hozzájárul a nyelvtani szerkezetek tudatosabb használatához és az írás-olvasás készségeinek javulásához is. A gyermekek idegen és anyanyelvi fejlődését még tovább lehetne támogatni több játékos feladat, szemléltető eszközök, valamint digitális eszközök bővítésével. A digitális eszközök és platformok egyre nagyobb szerepet játszanak a nyelvtanulásban is, fontos, hogy a pedagógusok és a szülők tudatosan használják ezeket az eszközöket a tanulási élmények gazdagítására. Az idegen nyelv egész napos használatának bevezetése és különböző jutalmazó mechanizmusok alkalmazása szintén segíthetne a nyelvi készségek fejlődésében. Fontos lenne az iskolai tantárgyi integráltság megvalósítása, valamint testvérkapcsolatok kialakítása külföldi intézményekkel, hogy a gyermekek közelebbről is megismerhessék az idegen nyelv kultúráját. Ezen kívül a nyelvórák számának növelése és az idegen nyelvi környezet biztosítása már a bölcsődei nevelés során elengedhetetlen lenne. Ehhez viszont szükséges, hogy sokkal több idegen nyelvvel foglalkozó pedagógus álljon rendelkezésre. Összességében elmondható, hogy az idegen nyelv tanítása nem okoz hátrányt az anyanyelvi fejlődésben, sőt, számos készségre – mint a gondolkodási és kognitív készségek, szociális készségek, problémamegoldó és logikai gondolkodás – pozitív hatással van. Ezért a korai idegennyelv-tanulás fontossága megkérdőjelezhetetlen, és érdemes lenne a pedagógiai gyakorlatban is kiemelt figyelmet fordítani rá. Hiszen a gyermekeink a jövő építői, és alapvető boldogulásuk szempontjából elengedhetetlen, hogy a mai digitális kultúra és globalizálódó világunk kihívásainak

megfeleljenek. Az idegen nyelvek ismerete kulcsszerepet játszik abban, hogy sikeresen boldoguljanak a kultúrák közötti kommunikáció világában, valamint a nemzetközi kommunikációs színtereken. Ezért különös figyelmet kell fordítani arra a gyakorlatban, hogy a gyermekek már korán kapcsolatba kerüljenek az idegen nyelvekkel, kultúrákkal. Fontos továbbá az idegen nyelvű kultúrák megismerése is, mivel ez pozitívan befolyásolja a gyermekek személyiségét, és segíti őket abban, hogy elfogadóbbá és nyitottabbá váljanak a különböző kultúrák iránt. A gyerekek ezáltal jobban megismerhetik más népek szokásait, hagyományait és értékrendjét, ami szélesíti látókörüket. Elengedhetetlen a nyelvi és kulturális fejlődés folyamatában a szülők és a közösség aktív szerepvállalása is. Mintaadásukkal, támogatásukkal, nyitottságukkal és motiváló szemléletükkel a gyerekek még inkább fogékonyak lehetnek a nyelvtanulás iránt.

Összegzés

Kutatásom során azt vizsgáltam, hogy az új pedagógiai módszerek alkalmazásával megvalósuló korai idegennyelv-tanulás milyen hatással lehet az anyanyelv-sajátítására. Az eredmények alapján megállapítható, hogy a pedagógusok többsége heti rendszerességgel, játékos módszereket alkalmazva tanítja az idegen nyelvet. Ez a megközelítés különösen hatékony, hiszen a gyermekek természetüknél fogva játszva tanulnak, így a nyelvtanulás élvezetesebb és eredményesebb lesz számukra. A válaszadók körében elterjedt a fele-fele arányú nyelvhasználat, de többen inkább az anyanyelvet preferálják az idegen nyelvvel szemben. Ezen a gyakorlaton érdemes lenne változtatni, mivel a több idegen nyelv használata elősegíti a gyermekek nyelvi és kommunikációs készségeinek fejlődését. Az idegennyelv-tanulás nemcsak az anyanyelvi készségekre gyakorol pozitív hatást, hanem a gyermekek kognitív és szociális fejlődésére is. A kulturális ismeretek szerzése szintén jelentős szerepet játszik a gyerekek személyiségének fejlődésében, hozzájárulva ahhoz, hogy nyitottabbá és elfogadóbbá váljanak más kultúrákkal szemben. A globalizálódó világunkban elengedhetetlen, hogy a gyermekek ne csupán nyelvi készségeket sajátítsanak el, hanem mélyebb megértésre is szert tegyenek a különböző kultúrák iránt. A kutatás során kiderült, hogy a nyelvórák számának növelése és az idegen nyelvi környezet korai biztosítása alapvető fontosságú lenne, ehhez viszont szükséges a megfelelően képzett, elegendő számú pedagógusok biztosítása is. A modern digitális eszközök és technológiák hatékony alkalmazása tovább gazdagíthatja a tanulási élményt. Összességében a korai idegennyelv-tanulás nemcsak az anyanyelvi fejlődést segíti elő, hanem a gyermekek globális állampolgárságának érzését is erősíti, ezáltal hozzájárulva a jövőbeli boldogulásukhoz. A pedagógiai gyakorlatban kiemelt figyelmet kell fordítani erre a területre, hiszen a gyermekeink sikeres és boldog életének alapja a sokoldalú nyelvi és kulturális ismeretek megszerzése. A kutatásom folytatásának egyik fontos célja, hogy felhívjam a figyelmet a korai idegennyelv-tanulás, idegen nyelvvel való ismerkedés jelentőségére. Véleményem szerint a gyermekeknek sokkal korábban kellene találkozniuk idegen nyelvekkel, mint ahogy azt a magyar közoktatás jelenleg előírja, ahol ez leggyakrabban csak az általános iskola 4. osztályában kezdődik. A korai nyelvi fejlesztés számos előnnyel járna a gyermekek számára, hiszen ebben az életkorban különösen fogékonyak az új nyelvek iránt. Szeretném ráirányítani a figyelmet arra, hogy az oktatási rendszerben sürgető szükség lenne a korábbi életkorban történő nyelvoktatás bevezetésére, hiszen ez a gyakorlat a nyelvi kompetenciák hatékonyabb

elsajátításához, valamint a gyermekek gondolkodási és szociális készségeinek fejlesztéséhez is nagyban hozzájárulhat, ami elengedhetetlen a digitális kultúra hatására globalizálódó világban. Jelen kutatás számos új lehetőséget nyit meg a gyógypedagógia és logopédia területén, különösen az idegennyelv-tanulás és a nyelvi fejlődés összefüggéseinek vizsgálatában. Az idegennyelv-tanulás komplex hatásai relevánsak lehetnek a nyelvi zavarokkal, beszédfejlődési problémákkal vagy speciális tanulási igényekkel küzdő gyermekek esetében. Izgalmas kérdést vet fel például a kétnyelvű és egynyelvű, beszédfejlődési zavarokkal küzdő gyermekek összehasonlítása, amelyből kiderülhet, hogyan befolyásolja a különböző nyelvi inputok feldolgozása a fejlődésüket. Továbbá, a diszlexiás gyermekek korai idegennyelv-tanulásának vizsgálata arra világíthat rá, hogy az idegennyelv-tanulás enyhíti-e vagy súlyosbítja az olvasási nehézségeket. A nyelvi késéssel küzdő kétnyelvű gyermekek esetében érdemes lenne megvizsgálni, hogy a kétnyelvűség milyen hatással van a fejlődésre, illetve mely intervenciók a leghatékonyabbak. A kutatás további izgalmas irányai közé tartozhat a digitális eszközök, mint a nyelvtanuló applikációk vagy interaktív játékok hatásának vizsgálata, különösen a játékos nyelvtanulás motivációs szerepének és a magyar nyelvi kompetenciára gyakorolt hatásának elemzése. A digitális tanulási környezetek előnyei mellett fontos kérdés, hogy ezek a módszerek milyen kihívásokat rejtenek az anyanyelvi készségek megőrzésében. A kulturális tényezők – mint a szülők attitűdjei vagy a többnyelvűséghez kapcsolódó társadalmi nézetek – jelentős szerepet játszanak az idegennyelv-tanulás motivációjában és sikerében, különösen a korai életkorban. Ezeknek a tényezőknek a feltárása szintén hozzájárulhat a téma mélyebb megértéséhez a későbbiekben.

Irodalomjegyzék

- Babarczy, A., Lukács, Á., Pléh, C., Gábor, B., Kemény, F., Kovács, Á. (2014). Nyelvelsajátítás. In C. Pléh, & Á. Lukács (Eds.), *Pszicholingvisztika 1-2* (pp. 443 – 656). Akadémiai Kiadó.
- Beregszászi, A. (2010). Kétnyelvűség kialakulása a családban, avagy: mikortól lehet/érdemes elkezdni a második nyelv intézményes tanítását/tanulását? In I. Csernicskó (Ed.), *Megtart a szó. Hasznosítható ismeretek a kárpátaljai magyar nyelvhasználatról* (pp. 56 – 61). MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság-Hodinka Antal Intézet.
- Brumen, M. (2010). The perception of and motivation for foreign language learning in pre-school. *Early Child Development and Care*, 181(6), 717–732.
<https://doi.org/10.1080/03004430.2010.485313>
- Gósy, M. (2017). Anyanyelv-elsajátítás: kutatási irányok, módszerek, lehetőségek. In J. Bóna, (Ed.), *Új utak a gyermeknyelvi kutatásokban* (pp. 9 – 33). ELTE Eötvös Kiadó.
<http://real.mtak.hu/id/eprint/72461> (2024. 09. 29.)
- List, G. (2005). Was wäre dem Gehirn denn ›fremd‹? Gehirnforschung und Fremdsprachenlernen. *Informationen Deutsch als Fremdsprache*, 32(5), 411-424. <https://doi.org/10.1515/infodaf-2005-0502>
- Hartl, É., Babai, Zs., & Kovácsné Vinkovics, É. (2014). *Módszertani kézikönyv az óvodai magyar-német kétnyelvű neveléshez*. NYME Benedek Elek Pedagógiai Kar.
http://www.bpk.nyme.hu/fileadmin/dokumentumok/bpfbk/Palyazatok/2015_multiling/Multiling_m%C3%B3dszertani_k%C3%B6nyv_m2V%C3%89va_vegleges_javitott_k_epekkel.pdf (2024. 08. 19.)

- Klein, A. (2013). *Wege zur Zweisprachigkeit*, Sprach(en)erwerb vor dem Schulalter. Pro Pannónia Kiadó.
- Lipóczi, S. (2001). *A kisiskoláskori idegennyelv-oktatás dimenziói*. KECSKEMÉTI FŐISKOLA.
- Meisel, J. (2009). Second Language Acquisition in Early Childhood. *Zeitschrift für Sprachwissenschaft*, 28(1), 5-34. <https://doi.org/10.1515/ZFSW.2009.002>
- Pásztor, E. (2017). A játékos idegennyelv-tanulás óvodáskorban In P. Tóth, E. Maior, I. Simonics, J. Duchon, & A. Varga (Eds.), *Pedagógiai kutatások a Kárpát-medencében: II. Kárpát-medencei Oktatási Konferencia: Tanulmánykötet*. (pp. 49 – 61). Partiumi Keresztény Egyetem. https://www.researchgate.net/profile/Peter-Toth-12/publication/338149189_Pedagogiai_kutatasok_a_Karpatmedenceben/links/5e025742a6fdcc28373cf128/Pedagogiai-kutatasok-a-Karpat-medenceben.pdf#page=56; (2024.08.10.)
- Sárvári, T. (2016). „Fit im frühen Deutsch?" A korai német mint idegennyelv-tanulásban elért eredmények feltárásának és értékelésének aktuális kérdései. In J. T. Karlovitz, (Ed.), *Tanulás és fejlődés. A IV. Neveléstudományi és Szak módszertani Konferencia válogatott tanulmányai* (pp. 139 – 148). Nemzetközi Kutatóintézet. <http://www.irisro.org/pedagogia2016konfketet/45SarvariTunde.pdf> (2024. 08. 02.)
- Sárvári, T. (2017). "Tükröm, tükröm": Lehetséges értékelési módok a korai német mint idegennyelv-oktatásban. *Módszertani Közlemények*, 57(4), 22–30. <https://www.iskolakultura.hu/index.php/modszertani-kozlemenyek/article/view/35474/34513> (2024. 06. 05.)
- Sominé Hrebik, O. (2011). Az anyanyelv-elsajátítás és az idegennyelv-tanulás összefüggéseinek megközelítései: Egy közös értelmezési keret lehetősége. *Magyar Pedagógia*, III(1), 53–77. <https://www.magyarpedagogia.hu/index.php/magyarpedagogia/article/view/25/25> (2024.08.19.)

Szécsi, G. (2001). A nyelvelsajátítási modellek elméleti és pedagógiai aspektusai. In S. Lipóczi, (Ed.), *A kisiskoláskori idegennyelv-oktatás dimenziói* (pp. 11 – 13). Kecskeméti Főiskola.

Waddington, J., Coto Bernal, S., & Siqués Jofré, C. (2018). Creating and evaluating a foreign language area in an early childhood setting. *European Early Childhood Education Research Journal*, 26(3), 334–346. <https://doi.org/10.1080/1350293X.2018.1462998>